

6

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු

6.1 සමස්ත නිර්දේශන

කෙක කිහිපයක් පුරා රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ පැවති අසමතුලිතතාවයන්, 2022 වසරේද තීරණාත්මක සංයෝගීය සාකච්ඡා සහ ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස පෙර නොවූ අන්දමේ දේශපාලන අරුමුද ද ඇතුළු සමාජ ආර්ථික ගැටුපු රසක් නිර්මාණය විය. අඛණ්ඩව පැවති අයවැය තියෙන් මෙන්ම, 2003 අංක 3 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පහත හා එහි සංශෝධන සහ 2018 අංක 8 දරන ස්ථීර වගකීම් කළමනාකරණ පහත යටතේ පහවා ඇති සීමා මධ්‍යයේ වුවද ගන්නා ලද නුසුදුසු ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග සහ කොට්ඨාස-19 වසංගතය හේතුවෙන් මැති වසරවලද ද රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය සැලකිය යුතු ලෙස දුර්වලව පැවතීම නිසා ඉහළ ගිය රාජ්‍ය මායා, තීරසාර නොවන මට්ටමක් කරා ලැබා විය. වසර ගණනාවක් පුරා රාජ්‍ය ආදායම පහත වැටීම සහ මායා සේවාකරණ වගකීම් ඉහළ යැම හේතුවෙන්, දේශීය සහ ගෝලීය ආර්ථික කම්පනාවලට ලක් වීමට ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ ඇති අවධානම විරෝධනය විය. ජාත්‍යන්තර මායා ගෞණිකත කිරීමේ ආයතන විසින්, 2020 ජනවාරි මාසයෙන් ආරම්භ කර 2021 වසරේ දෙවන හාගේ සිට 2022 වසරේ මුල් අවධිය දක්වා කාලය තුළ දී ඉතා වේගයෙන් ස්වේච්ඡීන්ට මායා ගෞණිකත කිරීම් පහත හෙළීම හේතුවෙන් විදේශීය මායා සේවාකරණය සඳහා අවශ්‍ය විදේශීය මූල්‍යන සපයා ගැනීම රෘයට ප්‍රබල අනියෝගයක් විය. විදේශීය මූල්‍යනයට ඇති ප්‍රවේශය සීමා වීම සහ හාටින කළ හැකි නිල සංවිත 2022 වසරේ මුල් කාලය තුළ දී අවම අයයකට ආයතන්හා වීම, රෘයේ විදේශීය මායා සේවාකරණය සඳහා ගැටුපු ඇති කළේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 12 වැනි දින තෙරුගන් විදේශීය මායා සේවාකරණ ගෙවීම් තාවකාලිකව අන්තිව්‍යවන බව රෘය නිවේදනය කළේය. 2022 වසරේ මාර්තු මාසය වන විට රෘය විසින් විස්තීර්ණ මායා පහසුකමක් (Extended Fund Facility) සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය (ජාමු.) අරමුදලේ සහාය ඉල්ලා සිටියේය. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මායා සේවාකරණ නොවන මට්ටමකට ලැබා වී ඇති නිසා විස්තීර්ණ මායා පහසුකම සඳහා වන සාකච්ඡාවල ප්‍රගතියක් ඇති නොවුනු අතර, එමගින් මායා සේවාකරණය අන්තිව්‍යවනේ නිවේදනයෙන් පසු මායා ප්‍රතිවුහගත කිරීමට පියවර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මතු විය. පසුව, 2022 සැප්තැම්බර මුළු දී නිලධාරී මට්ටමේ එකතා ගිවිසුමකට එළඹුණු අතර, ද්‍රේපාරුණ්‍යික මායා නිමියන්ගෙන් මායා ප්‍රතිවුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා මූල්‍ය සහතික ලබා ගැනීම් සමග, 2023 මාර්තු මස දී ජාමු. අරමුදලෙහි විධායක මණ්ඩලය විසින් විස්තීර්ණ මායා පහසුකම හරහා අයවැයට සහාය දීමට ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහනකට අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. මැති වසරවලද දී, අයවැය තියෙ මූල්‍යනය සඳහා දේශීය මූලුග්‍රෑම මත, එනම්, ප්‍රධාන වශයෙන් මහ බැංකුව හරහා අයවැය තියෙ මූල්‍යනය කිරීම මත, රඳා පැවතීමට රෘයට සිදු වූ අතර, මහ බැංකුව මගින් සිදු කළ මූල්‍යනය 2021 වසරේද විභාග ලෙස ඉහළ ගොස් එම තනත්වය 2022 වසරේද පැවතීම හේතුවෙන් සැලකිය යුතු ලෙස මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කිරීමක් අවශ්‍ය වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රෘයේ සුරක්ෂිත පත්වල එලදා අනුපාතික ඉහළ ගිය අතර, පසුව රෘයේ දේශීය මායා ප්‍රතිවුහගත කිරීම පිළිබඳව ඇති වූ අව්‍යාපිත්වතා හේතුවෙන් සුරක්ෂිත පත්වල එලදා අනුපාතික තවදුරටත් ඉහළ යැම් බලපෑමකට ලක් විය. 2022 වසරේද රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ පැවති පිවිත දැඩි වීම් සමග, නැවත විශ්වාසය දිනා ගැනීම සහ ස්ථාවරත්වය ලැබා කරගැනීම අරමුණු කරගෙන,

නුදුරු කාලීනව සැලකිය යුතු ගැලපුම් පිටිවැයක් සහිතව වුවද, පෙර නොවූ මට්ටමේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සහ ප්‍රතිපත්තිමය ත්‍රියාමාර්ග රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ත්‍රියාවලියේ ආරම්භයේදී ම ත්‍රියාත්මක කිරීමට රජයට සිදු විය. රජය සතු ප්‍රධාන වාණිජ ව්‍යවසායයන් විසින් සපයනු ලබන උපයෝගිතා සඳහා පිටිවැය පිළිබඳ වන මිල යාන්ත්‍රණයක් හඳුන්වා දුන් අතර, ආදායම වැඩි කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් පදනම් කරගත්, ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ගමන් මගකට, රජය අවත්තිරෙන විය. කෙසේ වෙතත්, 2022 වසර තුළ දී වියදම් තාර්කිකරණ ත්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ත්‍රියාත්මක කළ ද, රජයේ වියදම් අඛණ්ඩව ඉහළ ගියේය. විශාල ලෙස වර්ධනය වන දේශීය යාය සඳහා වූ ඉහළ පෙළි ගෙවීම් සහ රජය සතු වාණිජ ව්‍යවසායයන් වෙත යාය ලබා දීම මෙන්ම සහනාධාර හා පැවරුම් සඳහා වූ වියදම්වල සැලකිය යුතු වැඩිවිම ප්‍රධාන වශයෙන් පිළිබඳ කරමින් රාජ්‍ය වියදම් නාමික වශයෙන් වැඩි විය. එසේ මුවදී, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ත්‍රියාමාර්ග මෙන්ම ඉහළ අවධානත්මක බලපෑමක් සහිතව නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ (ද.දේ.නි.) ඇති වූ ප්‍රසාරණය, 2022 වසර තුළ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගෙෂවල තියය පාලනය කිරීමට රජයට උපකාර විය. 2021 වසරට සාලේක්ෂව, ප්‍රාථමික තියය නාමික වශයෙන් මෙන්ම ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ද අඩු වූ අතර, රාජ්‍ය යාය තිරසාර බව සහතික කිරීම සඳහා ඉදිරි කාලය තුළ ප්‍රාථමික ගෙෂය තවදුරටත් යහපත් ලෙස වර්ධනය කරගැනීම අවශ්‍ය වේ. එකතු කළ අයය මත බදු සහ පුද්ගලික ආදායම් බදු පදනම් ප්‍රාථමික කිරීම මෙන්ම පුද්ගලික සහ ආයතනික ආදායම් බදු අනුපාත ඉහළ නැංවීම ඇතුළුව, 2022 වසරට අග භාගයේ දී හඳුන්වා දුන් ත්‍රියාමාර්ගවල සම්පූර්ණ ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ කරමින් 2023 වසරට දී රජයේ ආදායම ඉහළ යනු ඇතුළුයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2023 වසරට දී ශ්‍රී ලංකාව විසින් යාය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ත්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කර, මැදි සහ දිගුකාලීනව රාජ්‍ය යාය මට්ටමේ මාවත ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තිරුණ යාය පහසුකම් වැඩිහිටිවෙළ යටතේ ඉදිරිපත් කර ඇති යාය තිරසාරහාවයේ ඉලක්ක වෙත ගෙන ඒමට අපේක්ෂා කෙරේ. ආදායම් වර්ධනය කිරීම සහ වියදම් තාර්කිකරණය සඳහා අඛණ්ඩව ප්‍රයත්න දැමීම් සමඟ, 2024 වසරට සිට ප්‍රාථමික ගෙෂයේ අතිරික්තයක් ඇති වනු ඇතුළුයි පුරෝෂකාලනය කෙරෙන අතර, එමගින් මැදි හා දිග කාලීනව රාජ්‍ය යාය තිරසාර බව සහතික කෙරෙනු ඇත. ඒ අතරම, විශේෂයෙන්ම, කඩිනමින් කළ යුතු නොවන සහ අන්තවශ්‍ය නොවන ත්‍රියාකාරකම් සඳහා වැයවන වියදම් රජය විසින් කපා හැරීම, ජාම්. අරමුදලේහි විස්තිරුණ යාය පහසුකම් හරහා අවලුටය සහාය ලබා දීම ත්‍රියාත්මක වන වැඩිසහ්‍ය සාර්ථකව නිම කිරීමට අතියින් ම වැදගත් වේ. රජය සතු වාණිජ ව්‍යවසායයන්හි සිදුවිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළුව, අනෙකුත් ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනමින් සිදු කිරීමට දැඩිව කැපවීම හරහා, අපේක්ෂා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා මාවත සැබැඳ කර ගැනීමට සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සාමූහික ප්‍රයත්න සහ මහජන සහයෝගය ඉදිරි කාලය තුළ දී අන්තවශ්‍ය සාධක වේ. ඉදිරි කාලය තුළ දී අවබෝධ තිරසාර ලෙස යථා තන්ත්වයට පත්වීම සහ ස්ථානීතාව සහතික කිරීම මෙන්ම සමාජයේ අවධානමට කෙටිය හැකි ක්‍රියාවම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සාක්ෂාත් කර ගැනීම අන්තවශ්‍ය වේ.

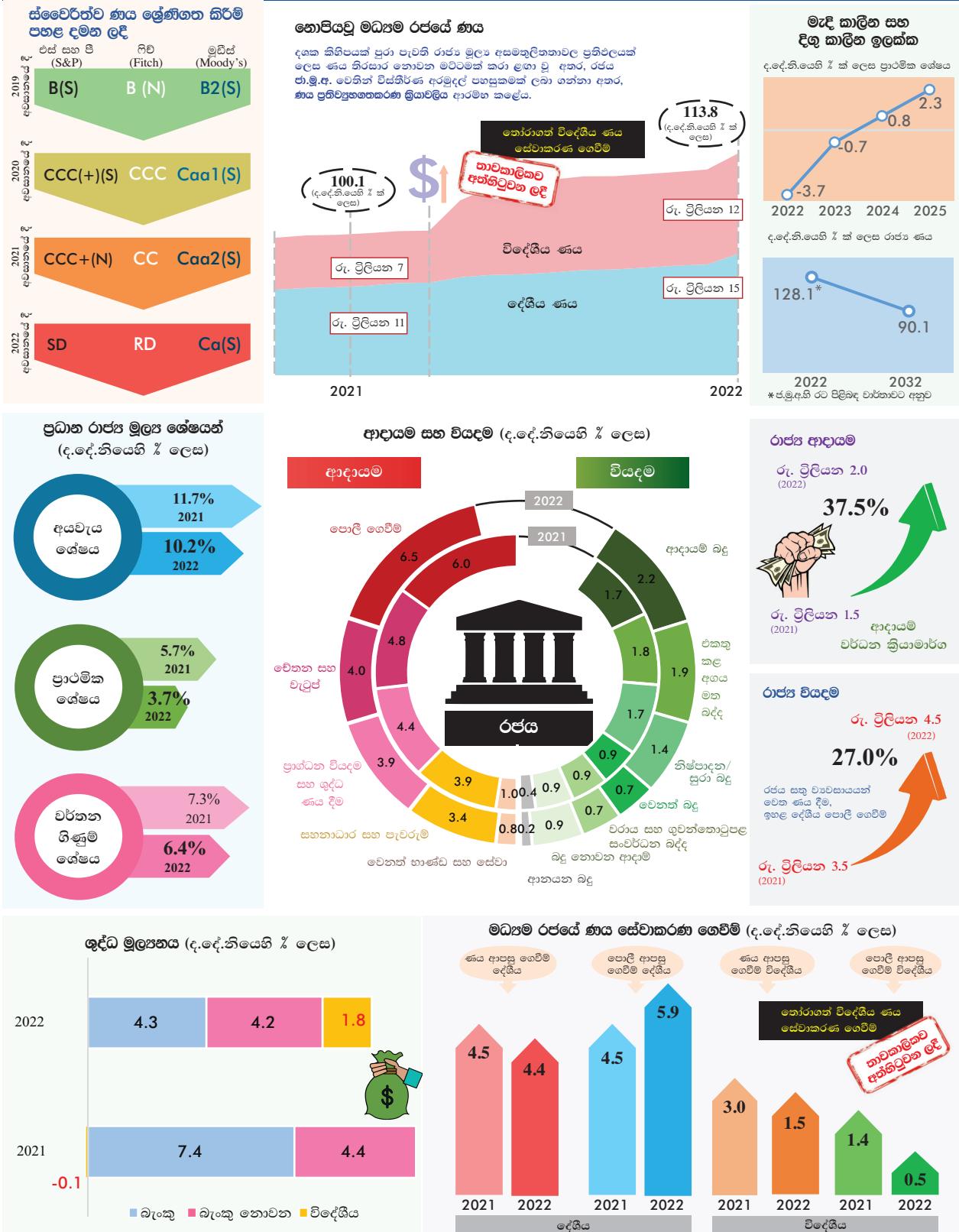
6.2 රුප්ස මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග

ප්‍රධාන වගයෙන්, ජා.මූ. අරමුදලේහි විස්තීර්ණ මෙය පහසුකම හරහා අයවැයට සහාය ලබා දීමට ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහන ආදියේ සහාය ඇතිව, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රකාවය සහ මෙය තිරසාර බව ඉලක්ක කර ගනිමින්, රජය විසින් 2022 වසරේ දී සැලකිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. 2022 අයවැය මගින් රජයේ ආදායම් සහ වියදම් පැදැඟා ද.දේශ.ති.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස, පිළිවෙළින්, සියයට 12.0ක් සහ සියයට 20.8ක් වගයෙන් ඉහළ අනිලාඡයක් සහිත ඉලක්ක යෝජනා කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ආරථික ක්‍රියාකාරකම්වලට ඇති වූ බාධාවල බලපෑම පිළිබඳ කරමින් වසරේ මුළු භාගයේ දී රජයේ ආදායම් ලැබේම් දුරවල මට්ටමක පැවතීම සහ මෙය ප්‍රතිච්‍රාගන කිරීම සම්බන්ධයෙන් පැවති අවිනිශ්චිතතා නිසා අවදානම් පාරිතෝෂික (risk premia) වැඩි විම හේතුවෙන්, ඉහළ ගිය පොලී අනුපාතික යටතේ දේශීය

වෙබඳපොලෙන් විභාල වකයෙන් තුළ ගැනීම හරහා දේශීය පොලී ගෙවීම අධික වීම සේතුවෙන්, මෙම ඉලක්ක සපුරා ගැනීම අනියෝගත්මක විය. රැස්‍ය විසින් 2022 මාර්තු සහ අප්‍රේල් මාසවල දී වියදම් තාරකීකරණ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර, 2022 මැයි මාසයේ දී අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් ආදායම් ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් අනුමත කරන ලදී. 2022 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී, ආදායම් ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ග වඩාත් ගැනීමත් කිරීම, මූලික ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණවත් තොවන අත්‍යවශ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සඳහා තවදුරටත් අයවැය ප්‍රතිපාදන ලබා දීම සහ අමාත්‍යාංශවල වුනුහයේ සිදු කරන ලද වෙනස්කම්වලට අනුකූලව අයවැය ප්‍රතිපාදන සිදු කිරීම අරමුණු කරගත් 2022 අතුරු අයවැය පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලදී. 2022 අතුරු අයවැයට අනුව, වසර සඳහා රජයේ ආදායම් ඉලක්කය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8.8ක් දක්වා සංශෝධනය කරන ලද අතර, වියදම් සහ සම්ස්ත මූල්‍ය

6.1 රෘප සටහන රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරකත්වය

නිය තිරසාරගවද පිළිබඳ ගැටුව රාජ්‍ය මූල්‍ය එකාශ්‍රාත්‍යාව ඇති කර ගැනීමේ සහ රාජ්‍ය නිය ප්‍රතිච්‍රිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මත කරන ලද...

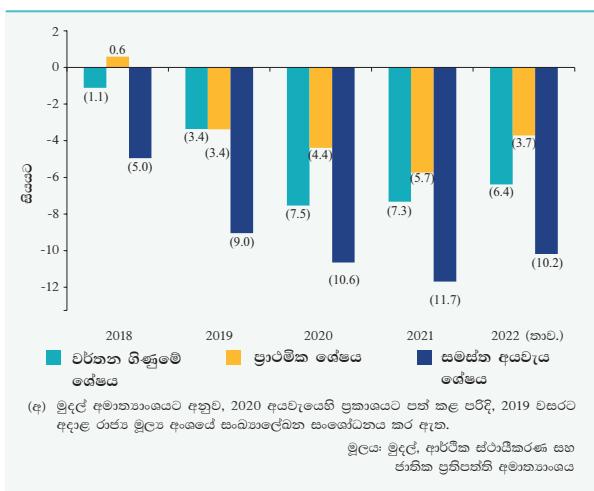
හිගය, පිළිවෙළින්, ද.දේශ.නි.යෙන් සියයට 18.6ක් සහ සියයට 9.8ක් දක්වා අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරිණි. ඒ අනුව, 2022 සඳහා වන ප්‍රාථමික හිගයේ ඉලක්කය ද.දේශ.නි.යෙන් සියයට 4.0ක් දක්වා සංශෝධනය කරන ලදී.

රජයේ බදු ආදායම පහත වැට්ටීමේ ප්‍රචණකාවය ආපසු හැරවීම සහ රජයේ ආදායම එකතු කිරීමේ ව්‍යුහාත්මක යුතුවලනා මගහරවා ගැනීමේ අරමුණින්, 2022 වසරේ දී ආදායම ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. 2022 වසර සඳහා වන අයවැය ප්‍රකාශයට අනුව, 2020/2021 බදු තක්සේරු කිරීමේ වසර සඳහා බදු අය කළ හැකි ආදායම රුපියල් බිලියන 2.0ක් ඉක්මවන පුද්ගලයන්, සමාගම් සහ හුවල් ව්‍යාපාර මත, එක් වරක් පමණක් ගෙවිය යුතු සියයට 25ක අධිභාර බද්දක් රජය විසින් පනවා ඇත. මේ අතර, 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මූල්‍ය සේවා සඳහා අදාළ වන එකතු කළ අගය මත බද්ද සියයට 15 සිට සියයට 18ක් දක්වා ඉහළ න්‍යා ලදී. මේ අතර, 2022 වසරේ ජ්‍යෙනි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය සියයට 8 සිට සියයට 12ක් දක්වා වැඩි කරන ලද අතර, විදුලි සංදේශ බද්ද සියයට 11.25 සිට සියයට 15ක් දක්වා ඉහළ න්‍යා ලදී. 2022 වසර සඳහා වන අතුරු අයවැය මගින් යෝජනා කරන ලද ආකාරයට 2022 වසරේ සැප්තේමැබරි මාසයේ 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සාමාන්‍ය එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය සියයට 12 සිට සියයට 15ක් දක්වා නැවත වරක් ඉහළ න්‍යා ලදී. 2022 වසර සඳහා වන අතුරු අයවැය මගින් යෝජනා කරන ලද ආකාරයට 2022 වසරේ සැප්තේමැබරි මාසයේ 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය සියයට 12 සිට සියයට 15ක් දක්වා නැවත වරක් ඉහළ න්‍යා ලදී. 2022 වසරේ සැප්තේමැබරි 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි එකතු කළ අගය මත බදු ලියාපදිංචි කිරීමේ පිරිවැටුම් සීමාව වසරකට රුපියල් මිලියන 300.0 සිට රුපියල් මිලියන 80.0 දක්වා පහළට ගෙන එම්ත් 2022 අංක 44 දරන එකතු කළ අගය මත බදු (සංශෝධන) පනත 2022 දෙසැම්බර් 15 වන දින බලාත්මක කෙරිණි. මේ අමතරව, 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, වාර්ෂික පිරිවැටුම් රුපියල් මිලියන 120.0 ඉක්මවන ආනයනකරුවන්, නිෂ්පාදකයින්, සේවා සපයන්නාන්, තොග වෙළෙඳුන් සහ සිල්ලර වෙළෙඳුන් සඳහා, පිරිවැටුම මත සියයට 2.5ක සමාජ ආරක්ෂණ දායකත්ව බද්දක් පනවා ඇත. තවද, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපාලෙහි දුවශිලතාව හිගවීම සහ ආනයන බලපත්‍ර ලබා දීම සම්බන්ධ ගැටුලු සැලකිල්ලට ගනිම්ත් 2022 වසරේ ජ්‍යෙනි මාසයේ 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මාස හෙතු කාලයක් සඳහා අධිභාරයක් රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. 2017

අංක 24 දරන දේශීය ආදායම පනත සංශෝධනය කිරීම සඳහා වූ දේශීය ආදායම (සංශෝධන) පනත් කෙටුවුම්පතේ සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග ද ඇතුළුව ආදායම බදු ව්‍යුහයට නීතිමය සංශෝධන සිදු කළ ද, මෙම සංශෝධන බලාත්මක වන්නේ 2023 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිටය. 2022 වසරේ දී හඳුන්වා දුන් ආදායම ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ගවලින් බොහෝමයක් 2022 වසරේ දෙවන භාගයේ සහ 2023 වසරේ ආරම්භයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන බැවින්, රජයේ ආදායම කෙරෙහි එම ක්‍රියාමාර්ගවල සම්පූර්ණ බලපැමූ 2023 වසරේ සිට ලබාගත හැකි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශයක් තුළ ව්‍යවත්, සැලකිය යුතු සමාජ-ආරථික පිඛිනයන් මධ්‍යයෙහි, සමාජයේ අව්‍යානමට ලක්විය හැකි කොටස්වලට උපකාර කිරීම සඳහා රජය විසින් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ආරම්භ කරන ලදී. ආරථික අරුබුදය හේතුවෙන් මූල්‍යය දීම සිදු වූ දුෂ්කරතා ලිහිල් කිරීම සඳහා, 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයින්, විශ්‍රාමිකයන් සහ අඩු ආදායම්ලාභීන්හාට සහාය වීම සඳහා සහන පැකෙශ්‍රයක් රජය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ඒ අනුව, රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයින් සහ විශ්‍රාමිකයින් හට රුපියල් 5,000ක මාසික දීමනාවක් ගෙවන ලද අතර, සමාදේධි ප්‍රතිලාභීන් සඳහා වන මාසික දීමනාව එක් පවුලකට රුපියල් 1,000කින් ඉහළ න්‍යා ලදී. අයවැය ප්‍රතිපාදනවලට සාපේක්ෂව රාජ්‍ය වියදම් ඉහළ යැම සැලකිල්ලට ගනිම්ත්, 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී රුපියල් බිලියන 695.0ක (ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිනිතයක් ලෙස සියයට 2.9ක්) පරිපූරණ ප්‍රතිපාදන පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලදී. ආරථික අරුබුදය හේතුවෙන් පෙර නොවූ විරු අන්දමේ දුෂ්කරතා ඇති වීම සැලකිල්ලට ගනිම්ත්, ලේක් බැංකුව සහ ආයියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් ඒ වන විටත් ක්‍රියාත්මක වෙනින් තිබූ ව්‍යාපාතිවල අරමුදල්වලින් යම් ප්‍රමාණයක් පිඛිවට පත් ප්‍රජාවන්ට උපකාර කිරීම සඳහා ලබා දෙන ලදී. දිලිඹු සහ අව්‍යානමට ලක්විය හැකි කණ්ඩායම් සඳහා මුදල් ප්‍රදානය කිරීම, කාමිකාර්මික කටයුතු සඳහා පොහොර සැපයීම්, අත්‍යවශ්‍ය මානවීය මානවීය (දුවිකාන පෙවෙළියාම් වායු) මිලදී ගැනීම හා නාගරික සහ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශවල එල්.පී. ගැස් (දුවිකාන පෙවෙළියාම් වායු) මිලදී ගැනීම හා නාගරික සහ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශවල එල්.පී. ගැස් සිලින්බර බෙදා හැරීම වැනි බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මෙම අරමුදල් හාවතා කරන ලදී.

6.2 රෘප සටහන
ප්‍රධාන රෘප මූල්‍ය දරුණු (ආ)
(ද.දේ.ති.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස)

අයවැය හිතය පුළුල් වීම සහ රුපයට ඇති අයවැය මූල්‍යන මාර්ග සීමිත වීම සැලකිල්ලට ගනිමින්, 2022 වසරේ මාර්තු මාසයේ සිට වියදම් කාර්යිකරණ පියවර කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව, රාජ්‍ය අංශය වෙත තුළ බඳවාගැනීම් සීමා කරන අතරම, අත්‍යවශ්‍ය තොවන හා හඳිසි තොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් අත්හිටුම්, අනිකාල ගෙවීම්, රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන් හට ලබා දෙන තුළ මෙන්ම උපදෙස් සහ මුදුණ වියදම් යනාදී ප්‍රත්‍රිත්‍යා වියදම් සීමා කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ආයතනවලට උපදෙස් ලබා දෙමින් මුදල්, ආර්ථික ස්ථානිකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය වකුලේඛයක් නිකුත් කළේය. තවද, වාණිජ සංස්ථා, ව්‍යවස්ථාපිත මෙශ්‍ය සහ රුපය සතු සමාගම්වල වියදම් සීමා කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙමින් 2022 වසරේ අගෝස්තු මාසයේදී ද එවැනිම වකුලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. රට මුහුණ දී ඇති බලකෙකින් අරුමුදය සහ ඉහළ යන රාජ්‍ය වියදම් සැලකිල්ලට ගෙන, 2022 වසරේ මාර්තු මාසයේදී, මෙම ආයතනවල ඉන්ධන සහ විදුලිය සඳහා වන වියදම් අඩු කිරීමට උපදෙස් ලබා දෙමින් රාජ්‍ය සේවා, පලාත් සහා සහ පලාත් පාලන අමාත්‍යාංශය වකුලේඛයක් නිකුත් කළේය.

විදුලි ගාස්තු සහ ඉන්ධන සඳහා කුම්වන් ලෙස මිල ගැලපීම් සම්බන්ධයෙන් පැවති දිරිස විරාමයකින් පසු, ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ (ලං.බ.නී.සං.) සහ ලංකා විදුලිබල මෙශ්‍ය ගැලීමේ (ලං.වී.ම.) අඛණ්ඩව පවතින මූල්‍ය අලාභ සැලකිල්ලට ගනිමින්, රුපය විසින් බනිජ තෙල්වල සිල්ලර මිල ගණන් සහ පාරිභෝගික අන්තර් සේවා විදුලි ගාස්තු, පිරිවැය ප්‍රතිසාධන මෙවම දක්වා කිහිපවරක් සංශෝධනය කරන ලදී. රුපය විසින් ඉන්ධනවල සිල්ලර මිල ගණන් 2022 ජූනි මාසයේ සිට

මාසික පදනම්තින් සංශෝධනය කරන ලද අතර, සිල්ලර මිල තීරණය කිරීම සඳහා 2018 ඉන්ධන මිල සූත්‍රය භාවිතා කිරීමට අමාත්‍ය මෙශ්‍ය විසින් අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. මේ අතර, 2022 අගෝස්තු සහ 2023 පෙබරවාරි මාසවල දී විදුලි ගාස්තු ඉහළ තංව්‍යම් සංශෝධනය කිරීමට 2022 තොවැම්බර් මාසයේ දී අමාත්‍ය මෙශ්‍ය විසින් අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. අනාගතයේදී, පිරිවැය ප්‍රතිසාධනය පදනම් කරගත් විදුලි ගාස්තු, විදුලිය සම්බන්ධයෙන් ලබා දෙන සහනාධාරය සහ එයට අදාළව අයවැය තුළින් ලං.වී.ම.ව සිදු කිරීමට අවශ්‍ය වන පැවරුම් ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම සඳහා විදුලි තොග සැපයුම් ගනුදෙනු ගිණුම (Bulk Supply Transaction Account) වැඩිදියුණු කෙරෙනු ඇතේ. පිරිවැය පිළිඹිත කෙරෙන මිල ගැලපීම් මගින් ලං.වී.ම.හි සහ ලං.බ.නී.සං.හි මූල්‍ය කාර්යාධනය ගක්කීම්තින් කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර එමගින් අස්ම්භාවන වගකීම් (Contingent Liabilities) නිසා ඇති විය හැකි රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ඇත්තේ අවම කිරීමට අපේක්ෂා විය.

අයවැය හිතය සහ නාමික වශයෙන් දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතා ඉහළ යැම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2022 වසර සඳහා දළ ණය ගැනීමේ සීමාව කිහිපවතාවක් සංශෝධනය කරන ලද අතර, සීමිත විදුලිය මූල්‍යකරණය මධ්‍යයේ දේශීය මූල්‍යකරණය සඳහා එමගින් අමතර අවකාශයක් නීත්‍යා විය. 2021 අංක 30 දරන විසර්ජන පනත යටතේ 2022 වසර සඳහා රුපියල් බිලියන 3,200ක දළ ණය ගැනීමේ සීමාවක් අනුමත කරන ලදී. 2022 වසර සඳහා වූ අයවැය යටතේ අත්‍යවශ්‍ය ත්‍රියාකාරකම් සඳහා වෙන් කර ඇති ප්‍රතිපාදනවලට වඩා වියදම් ඉහළ යාම සහ දේශීය අය සේවාකරණ ගෙවීම වැඩි වීම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2022 වසරේ සැළැතුම්බර් මාසය ආරම්භයේදී, 2022 අංක 21 දරන විසර්ජන (සංශෝධන) පනත මගින් මෙම අය ගැනීමේ සීමාව රුපියල් බිලියන 3,844ක් දක්වා ඉහළ තංව්‍ය ලදී. තවද, ඉහළ පොලී අනුපාතික පවතින පසුබිමක් යටතේ ඉහළ යන රුපයේ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සැළැතුම් පිණිස 2022 වසර සඳහා වන දළ අය ගැනීමේ සීමාව රුපියල් බිලියන 4,507ක් දක්වා තවත් රුපියල් බිලියන 663කින් තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමට 2022 වසර තොවැම්බර් මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුව අනුමැතිය ලබා දුන්නේය. මේ අතර, තොවැම්බර් හා සේවාගාර බිල්පත් තොග සීමාව රුපියල් බිලියන 3,000ක සිට රුපියල් බිලියන 4,000ක් දක්වා ඉහළ නැංවීමට 2022 වසර සුත්‍ය මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුව අනුමැතිය ලබා දුන්නේය. ඉහළ වෙළඳපොල පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් මූහුණත

අය අනුව නෙය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය වැඩි වීම සැලකිල්ලට ගනිමින්, පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ඇතිව මෙම නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තොගයේ සීමාව 2022 වසරේ නොවැම්බර මාසයේ දී රුපියල් බිලියන 5,000ක් දක්වා තවදුරටත් ඉහළ නාවන ලදී.

නෙය සේවාකරණ ගෙවීම් අත්හිටුවේම මධ්‍යයේ විදේශීය මූල්‍යනය සඳහා ඇති ප්‍රවේශය සීමා වීම සහ ස්වේච්ඡන්ව නෙය ගේෂීනිගත කිරීම කිහිපවරක් පහළ දැමීම සැලකිල්ලට ගෙන, සහනදායී විදේශීය මූල්‍යනයන්ට ප්‍රවේශ වීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාවට ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායනනය (International Development Association) හරහා අරමුදල් ලබාගැනීම සඳහා ප්‍රතිලේම ගේෂීනිගත කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක්, කෙටි කාලපරිච්ඡේදක් සඳහා අනුගමනය කිරීමට රුපය පියවර ගන්නේය. ස්වේච්ඡන්ව නෙය ගේෂීනිගත කිරීම පහළ දැමීම හේතුවෙන් ප්‍රතිසංස්කරණ හා සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර බැංකුව (International Bank for Reconstruction and Development) විසින් ලබා දෙන නෙය සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තවදුරටත් සුදුසුකම් තොගයි. එබැවින්, ඉතාමත් අවදානමට ලක්ව ඇති රටවල් සඳහා 'ගැප' (Gap) පහසුකම යටතේ සහනදායී මූල්‍යන පහසුකම් සපයන ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායනනය විසින් ලබා දෙන අරමුදල් සඳහා ප්‍රවේශය ලබා ගැනීමට ලෝක බැංකුව වෙතින් ඉල්ලීමක් සිදු කිරීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලය 2022 වසරේ මක්තොබර මාසයේ දී අනුමැතිය ලබා දුන්නේය. ඒ අනුව, අවදානමට ලක් විය භැංකු ප්‍රදේශීලියින්ට ආරක්ෂාව සපයන අතරම සාර්ථක ආර්ථික ස්ථායිකරණ වැඩිසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට රට හැකියාව ලැබෙන පරිදි ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායනනය වෙතින් අරමුදල් ලබා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙන් ලද ඉල්ලීම ලෝක බැංකුව විසින් 2022 වසරේ දෙසැම්බර මාසයේ දී අනුමත කරන ලදී.

දළ නිල සංවිත ක්ෂේත්‍ර වීම සහ රටට ගලා එන සීමිත විදේශ විනිමය මධ්‍යයේ රුපයට විශාල විදේශීය නෙය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉදිරියේ දී සිදු කිරීමට තිබෙන බව සැලකිල්ලට ගනිමින්, තාවකාලික පියවරක් ලෙස, තෙක්රා ගත් විදේශීය රාජ්‍ය නෙය කාණ්ඩ සඳහා නෙය සේවාකරණ ගෙවීම් නතර කිරීම පිළිබඳව 2022 අප්‍රේල් 12 වන දින රුපය විසින් නිවේදනයක් නිකුත් කරන ලදී. රට සමාගම්ව, විදේශීය ප්‍රහවයන්ගෙන් ලබා ගත් රුපයේ ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ අනිප්‍රාය රුපය නිවේදනය කළේය. රුපය විසින් ජා.මු. අරමුදල වෙතින් විස්තිරුණ නෙය පහසුකමක් හරහා සහනය ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටි අතර, එය ලබා ගැනීම සඳහා නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ ක්‍රියාවලියක්

තුළින් නෙය තිරසාර බව සහතික කිරීමට ප්‍රයත්න දැරීමට අවශ්‍ය විය. ඒ අනුව, රුපයේ නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සහාය ලබා ගැනීම සඳහා, ලසාර්ඩ් ගෙයහ් එස්.ඒ.එස්. (Lazard Frères SAS) සහ ක්ලිනර්ඩ් වාන්ස් සීමිත වගකීම් හුවල්කාරින්වය (Clifford Chance LLP), පිළිවෙළින්, මූල්‍ය සහ නීති උපදේශකයන් ලෙස පත් කරන ලදී. විස්තිරුණ නෙය පහසුකම් සහාය ඇතිව ක්‍රියාත්මක වන වැඩිසටහන සහ නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ ප්‍රයත්නයන්ට සමාගම්ව, නෙය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ තිරසාරහාවය කෙටි කාලීන සිටි දිගු කාලීන කාල පරාසයන් දක්වා සහතික කිරීම සඳහා පුළුල් සාර්ථක ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රක් ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. මෙම සාර්ථක ආර්ථික වැඩිසටහන තුළ, උපයෝගික සැපයීම සඳහා පිරිවැය පිළිබැඳු කෙරෙන මිල යාන්ත්‍රණ පිහිටුවේම ඇතුළුව, රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සම්බන්ධයෙන් සිදු කෙරෙන ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණවලට අමතරව ගක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලියක් ද ඇතුළත් වේ. මෙම සම්බන්ධයෙන්, ශ්‍රී ලංකා රුපය සහ ජා.මු. අරමුදල 2022 වසරේ සැප්තැම්බර මාසය ආයතනයේ දී අයවැය සඳහා ආධාර සපයන විස්තිරුණ නෙය පහසුකම් වැඩිසටහනකට නිලධාරී මට්ටමේ එකතා ගිවිසුමකට එළැඹිණි. පැරිස් සමාජයේ (Paris Club) සාමාජික රටවල්, ඉන්දියාව සහ විනය ඇතුළු සියලුම ප්‍රධාන ද්විපාර්ශ්වික නෙයහිමියන් විසින් ජා.මු. අරමුදලට පිළිගත හැකි මට්ටමට, නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා මූල්‍ය සහතික වීම ලබා දී ඇති. ඒ අනුව, 2023 මාර්තු 20 වැනි දින ජා.මු. අරමුදලෙහි විධායක මණ්ඩලය විසින් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා විස්තිරුණ නෙය පහසුකම් යටතේ විශේෂ ගැනුම් හිමිකම බිලියන 2.286ක් (අමරිකානු බොලර් බිලියන 3ක් පමණ) අනුමත කරන ලදී. විස්තිරුණ නෙය පහසුකම් සඳහා අනුමැතිය ලැබීම සමග, ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ නෙය හිමියන් සමග නෙය ප්‍රතිච්ඡාල කිරීමේ සාකච්ඡා 2023 වසර තුළ දී අවසන් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

පසුගිය වසරවල දී පහළ හෙළන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වේච්ඡන්ව නෙය ගේෂීනිගත කිරීම, තෙරා ගත් විදේශීය නෙය සේවාකරණ ගෙවීම පුරුව දැනුම්දීමක් සහිතව අත්හිටුවේමන් අනතුරුව, 2022 වසරේ දී තවදුරටත් පහළ හෙළන ලදී. ඒ අනුව, එස් ඇන්ඩ් පි ගේලිය නෙය ගේෂීනිගත කිරීමේ ආයතනය විසින් 2022 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ 13 වන දින ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වේච්ඡන්ව නෙය ගේෂීනිගත කිරීම, 'CCC (සාමාජික)' සිට 'CC (සාමාජික)' දක්වා දී, 2022 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ දී ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුම්කර සඳහා වූ පොලී ගෙවීම සිදු නොකිරීම හේතුවෙන් 2022 වසරේ අප්‍රේල්

මස 25 වන දින, 'SD' (Selective Default) දක්වා දී ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වේච්ඡත්ව තෙය ශ්‍රේණිගත කිරීම පහත හෙළන ලදී. තවද, 2022 වසරේ අප්‍රේල් 18 වන දින, මූඩිස් ආයෝජක සේවය ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වේච්ඡත්ව තෙය ශ්‍රේණිගත කිරීම 'Caa2 (ස්ථාවර)' සිට 'Ca (ස්ථාවර)' දක්වා පහත හෙළුමට කටයුතු කළේය. 2022 වසරේ මැයි මාසයේ 19 වන දින, ගිවි ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනය විසින් ද ශ්‍රී ලංකාවේ දැඟකාලීන විදේශ විනිමය තෙය පැහැර හැරීමට අදාළ තෙය ශ්‍රේණිගත කිරීම (Long Term Foreign Currency Issuer Default Rating) 'C' සිට 'RD' (Restricted Default) දක්වා පහත හෙළන ලදී. මිට අමතරව, 2022 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ 01 වන දින, දේශීය වශයෙන් තෙය පැහැර හැරීමට ඇති හැකියාව සැලකිල්ලට ගනිමින් ගිවි ශ්‍රේණිගත කිරීම මගින් දැඟකාලීන දේශීය තෙය පැහැර හැරීමට අදාළ තෙය ශ්‍රේණිගත කිරීම (Long Term Local Currency Issuer Default Rating) 'CCC' සිට 'CC', දක්වා පහත හෙළනු ලැබුවේය.

2022 වසර අවසානය වන විට රජයේ වාණිජ ව්‍යවසායයන්හි ඇතැම් තෙය වගකීම් මධ්‍යම රජයේ තෙය ලෙස නැවත වර්ගිකරණය කරන ලද අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මධ්‍යම රජයේ තෙය ප්‍රමාණය ඉහළ හිශේය. 2023 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී, වින අපනයන ආනයන බැංකුවෙන් ලබා ගත්, රජයේ වාණිජ ව්‍යවසායයන්ගේ තෙය ලෙස වාර්තා කෙරුණු තෙය පහසුකම් අවක් මධ්‍යම රජයේ තෙය වශයෙන් ඇතුළත් කර ගැනීමට අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය හිමි විය. ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය, ලං.ව්.ම. සහ සීමාසහිත ගුවන් තොටුපළ සහ ගුවන් සේවා සමාගම යටතේ වර්ගිකරණය කරන ලද මෙම තෙය, 2022 වසර අවසානයේ ඇමෙරිකානු බොලර් මිලියන 1,427.3ක් වූ අතර, හම්බන්තොට වරාය, තොරොව්ලේ ගල් අගුරු බලාගාරය සහ මත්තල ගුවන් තොටුපළ සඳහා මෙම තෙය ලබාගෙන ඇත. මිට අමතරව, ලං.ඩ.නී.සං.හි බොලර් මිලියන 2,434.8ක විදේශීය මුදලින් නාමනය කරන ලද තෙය වගකීම් කිහිපයක් ද මධ්‍යම රජයේ තෙය යටතේ නැවත වර්ගිකරණය කරන ලදී.

සාර්ව ආර්ථික අසම්බුද්‍යතාවලට පිළියම් යෙදීම සහ රාජු තෙය තිරසාරාවය නැවතන් ඇති කිරීමේ ප්‍රථිල් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනේ අංශක් ලෙස රාජු මූල්‍ය එකාග්‍රතාව ඇති කිරීමේ මාවතට කැපවී සිටීම සඳහා රජය විසින් දැඩි පියවර කිහිපයක් ගෙන ඇති. 2023 වසර සඳහා සියලුම රාජු ආයතනවල අනුමත ප්‍රතරාවර්තන වියදීම් ඇස්තමේන්තුවලින් සියයට ක් අඩු කිරීමට අමාත්‍ය

මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබා දී ඇති. ඒ අනුව, වැටුප්, විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රතිලාභ, මාශය, කුලී සහ දේශීය බදු, පොලී ගෙවීම්, සහ අනිවාර්ය සුබසාධන ප්‍රතිලාභ ගෙවීම වැනි අත්‍යවශ්‍ය වියදීම් හැර ප්‍රතරාවර්තන වියදීම්වලින් සියයට ක් කාඩා හරින ලෙස සියලුම අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු, පළාත් සහා, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල, රාජු සංස්ථා, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සහ රජය සතු සමාගම්වලට මුදල් අමාත්‍යාංශය වකුලේබයක් නිකත් කළේය. තවද, සංප්‍රදාය බදු සහ සමස්ත බදු අතර අනුපාතය ඉහළ නැංවීම තුළින් බදු ව්‍යුහයේ අනුක්‍රමික බව ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින්, 2022 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ දී පුද්ගලික සහ ආයතනික යන දෙඳානුයේ ම ආදායම බදු ව්‍යුහයන් සංගේධනය කිරීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව විසින් 2022 අංක 45 දුරන දේශීය ආදායම් (සංගේධන) පනත අනුමත කරන ලදී. මෙම නිතිමය සංගේධනය තුළ, පුද්ගල ආදායම් බදු සඳහා වූ බදු නිදහස් සීමාව වසරකට රුපියල් මිලියන 3.0ක සිට රුපියල් මිලියන 1.2ක් දක්වා සංගේධනය කිරීම; අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය, තිබාස තෙය මත වෙවනු ලබන පොලිය, විශ්‍රාම යෝජනා කුම සඳහා දරන ආයතක්ව යනාදී වියදීම් සඳහා ලබා දුන් රුපියල් මිලියන 1.2ක වියදීම් සහනය ඉවත් කිරීම; පුද්ගල ආදායම් බදු අනුපාතික පෙර තිබූ සියයට 6, සියයට 12, සහ සියයට 18 යන මෙටම්වලට සාපේක්ෂව සියයට 6, සියයට 12, සියයට 18, සියයට 24, සියයට 30 සහ සියයට 36 දක්වා ඉහළ නැංවීම; රුපියල් මිලියන 1.2ක බදු නිදහස් සීමාව ඉක්මවා බදු අය කෙරෙන ආදායම් බදු කාණ්ඩ රුපියල් මිලියන 0.5ක් දක්වා සංගේධනය කිරීම; උපයන විට බදු ගෙවීම අනිවාර්ය කිරීමේ තුමය යළි හඳුනවා දීම; විවිධ අංශ වෙනුවෙන් විශේෂයන් ලබා දුන් ආයතනික ආදායම් බදු නිදහස් කිරීම සහ සමාගම් සඳහා ලබා දුන් සහනදායී බදු අනුපාතික ඉවත් කරමින් ආයතනික ආදායම් බදු අනුපාතික සියයට 30ක් දක්වා ඉහළ නැංවීම ඇතුළත් තවත් ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් කර ඇති. මේ අතර, රජය, 2023 ජනවාරි මාසයේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, සිගරටි, මදුසාර සහ බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සඳහා වන සුරා/නිෂ්පාදන බද්ද වැඩි කළේය. එපමණක් නොව, ආයතනික භාණ්ඩ කිහිපයක් සඳහා වන වරාය සහ ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බද්ද (PAL) සංගේධනය කරන ලදී. බදු පදනම පුළුල් කිරීමට මෙතක් ප්‍රයත්න දරා ඇති නමුත්, දැනටම් බදු දැඩි තුළ සිටින පුද්ගලයන් මත දැඩි පිඩිනයක් ඇති තොරමින් රජයට ආදායම් උපයා ගැනීම පිණිස, බදු පැහැර හැරීම අවම කර ගැනීමට සඳහා බදු පදනම තවදුරටත් පුළුල් කර ගැනීමට රජය විසින් බදු පරිපාලනය වැඩිඩියුණු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතු වේ.

6.1 සංඛ්‍යා සටහන

2022 වසරේද සහ 2023 වසරේ මුල් කාලය තුළ කියාත්මක කරන ලද සහ නූත්‍ර සහ මඟ් කාලීනව කියාත්මක කිරීමට ඇපේක්ෂිත ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය තුළයාමුරුග

இலay: முடல், ஆர்லீக் ஸ்பாயிகரன் சுறு
ஈதிக் புதிப்பத்தி அமாத்யா-யை

ఆంగ్లీక పస్పబ్రాం నిస్యా లిపయన ఆధ్యాత్మి అష్ట లీమ జఱ బడ్ గెవిమంచ విభవయకే ఆటి ప్రదేశాలయను విండేగ రంపాలలో సంక్రమణయ వించి అన్నపాతయ ఉఱల యిం గెంతువెను దేణియ ఆధ్యాత్మి దెపార్టమెంటువు విసిను అపేక్షిత ప్రదేశాలిక జఱ సూట్లుతిక ఆధ్యాత్మి బడ్ ఉలకుక జప్పరు గైనీమ ఖ్రూస్రై కూలయే ది అనియేగానుమక వన్న ఆటక. లివోన్సు, ఆధ్యాత్మి ఆటివిన మొమ అష్టవు పిరవీమ జఱహు దేణియ ఆధ్యాత్మి దెపార్టమెంటువు, అదికరణయే ది జఱాయ ఆటివి, బడ్ జమిలనుండయెను తపాల నోవిస్ ది ఆటి నష్టి ఉక్కుమనిను విసధ్య అవసను కల ప్రభు అతర, బడ్ వంపాక్రాను జఱ బడ్ పిఱైర హరినునను పిల్లిబడ్ నీతిమయ క్రియామార్గ కచినమిను జమిప్పరున కల ప్రయు.

திரසார ஆர்பீக் வர்஦னயக் புவர்ச்சனை கிரீம் சுப் ரவே ஆர்பீக்கே குமிழன தூர கூநிமல் ஆதி ஹைகியாவி ஒஹல நைவீம் பின்செ தீரு காலீன ராஜா மூலஸ் திரஸார்ஹாவய புவந்வா கூநிம் சுபத்திக் கிரீமே அரமுடிண்ண, பு.மு. அரமுடலேகி விச்தீரண ஊய புக்குக்கேமே சுபாயென் தீயாத்மக வன வீவிசுவக்கா யதென் ராஜா மூலஸ் லீகாஞ்சு தீயாமார்ட் தீயாவத நைவீமல் சுப புதிசுங்க்கரண தீயாத்மக கிரீமல் ரஷய கூபலீ சிரீய ஸ்ரீதய. ஆர்பீக் அசுமதுக்ரித்து விச்சுடிமல் ரஷயே கூபலீம் பெங்கும் கர்ந அதரம, பு.மு. அரமுடலேகி வீவிசுவக்கா சுபர்புக்கு தீயாத்மக கிரீமல் மாத பூட்டிம் சுதா, பு.மு. அரமுடலேகி வி஦ாயக மன்விலை விசின் விச்தீரண ஊய புக்குக்கும் அனுமத கிரீமல் பெர, ரஷய விசின் உம வீவிசுவக்கா சுதா அவங்க சீயஞ் பூர்வ தீயாமார்ட் கோங்கேட்சி சுப்ரந லெ. ஆடுயமி ஒஹல நைவீமே புதிபத்திந் தீயாமார்ட் சுதா அமாது மன்விலையே அனுமாதிய லொ தீ, 2022 அநூரூ அயவேய சுதா பார்லிமேன்து அனுமாதிய லொ தீ, விச்தீரண ஊய புக்குக்கேமே சுபாய ஆதிவ தீயாத்மக கேரெந வீவிசுவக்கானே பராமிதின் அநுவ 2023 வசர சுதா வீ விச்சுர்ஜன பந்து தேவுமிபத பார்லிமேன்துவத ஒடிரிபத் கிரீம, பீரவேய புதிசுாதன பாதும மத மாசுக்கு ஒந்தெநவல சீல்லர மீல கேலுபீம் சீவங்கீயவ சீடு கிரீமல் சுப பீரவேய புதிசுாதன பாதும மத அர்வ வார்ஷிக்கு வீட்டு காச்சு கூலுபீம் சீவங்கீய கிரீமல் அமாது மன்விலையே அனுமாதிய லொ கூதீம யனாடிய மேம தீயாமார்ட்வலை ஆதூலன் வீ. மீத அமனரவ, பு.மு.அரமுடலேகி விச்தீரண ஊய புக்குக்கும் வீவிசுவக்கா யதென் புமாஞ்சாத்மக குரய்சுாதன தீர்ணாயக, தீர்ணாயக, தீர்ணாயக ஒலக்கு சுப வழுபாத்மக மீனும் எவு கிபிபயக் கிரீமல் கூலசீமாவக் கூல சுக்காந் கர கூதீம சுதா நியம வி ஆத. புமாஞ்சாத்மக குரய்சுாதன தீர்ணாயகவலை பார்த்து ஞேஷய சுப ரஷயே நொபீயவ தீர வியாமி

6.2 සංඛ්‍යා සටහන

රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්‍යනය

දිරෝගය	2021	2022 (රු)
රුපියල් මිලියන		
මුළු ආදායම සහ ප්‍රදාන	1,463,810	2,012,589
මුළු ආදායම	1,457,071	1,979,184
බඳ ආදායම	1,298,019	1,751,132
බඳ තොවන ආදායම	159,052	228,052
ප්‍රදාන	6,740	33,405
වියදම් සහ ඉදෑධ තෙ දීම්	3,521,735	4,472,556
පුනරාවර්තන	2,747,512	3,519,633
ප්‍රාග්ධන සහ ඉදෑධ තෙ දීම්	774,223	952,923
එකින් රාජ්‍ය ආයෝගයන්	789,636	1,014,293
වර්තන ගිණුමේ ගේජය	-1,290,441	-1,540,448
ප්‍රාප්තික ගේජය	-1,009,542	-894,777
සම්පත් අයවැය ගේජය	-2,057,925	-2,459,967
මූල්‍යනය	2,057,925	2,459,967
විදේශීය මූල්‍යනය	-13,901	424,822
දේශීය මූල්‍යනය	2,071,826	2,035,145
දි.දේශී.යෙහි ප්‍රතිඵශයක් ලෙස (ආ)		
මුළු ආදායම සහ ප්‍රදාන	8.3	8.3
මුළු ආදායම	8.3	8.2
බඳ ආදායම	7.4	7.3
බඳ තොවන ආදායම	0.9	0.9
ප්‍රදාන	0.04	0.1
වියදම් සහ ඉදෑධ තෙ දීම්	20.0	18.5
පුනරාවර්තන	15.6	14.6
ප්‍රාග්ධන සහ ඉදෑධ තෙ දීම්	4.4	3.9
එකින් රාජ්‍ය ආයෝගයන්	4.5	4.2
වර්තන ගිණුමේ ගේජය	-7.3	-6.4
ප්‍රාප්තික ගේජය	-5.7	-3.7
සම්පත් අයවැය ගේජය	-11.7	-10.2
මූල්‍යනය	11.7	10.2
විදේශීය මූල්‍යනය	-0.1	1.8
දේශීය මූල්‍යනය	11.8	8.4

මුලය: මුදල, ආර්ථික සේවායිකරණ සහ
ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය

(ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ජනගේත්‍රීත්‍යා හා සංඛ්‍යාලේත්‍රීත්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2023 මාර්තු 15 වන දින නිකුත්

තොගය පිළිබඳ ඉලක්ක ඇතුළත් වන අතර, ජා.මූ. අරමුදල විසින් වැඩසටහනේ සැම අර්ථ වාර්ෂික සමාලෝචනයක දී ම මම නිර්ණායකයන්ට සාපේක්ෂව රටේ කාර්යසාධනය මතිනු ලැබේ. ඒ අනුව, 2023 වර්ෂය සඳහා ප්‍රථමික ගිණුමේ හිගය ද.දේ.නි.යෙන් සියලු 0.7ක ඉලක්කයක් සපුරා ගැනීමට නියමිත අතර, රජයේ තොපියටු හිග වියදීම් 2023 ජුනි මාසය වන විට ගෙවා අවසාන කළ යුතුය. තවද, එයින් පසු හිසිදු හිග මුදලක් එයට එකතු වීමට ඉඩ තොයි යුතුය. මේ අමතරව, ජා.මූ. අරමුදලෙහි විස්තිරණ නය පහසුකමේ සහාය ඇතිව ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහන මගින් රාජ්‍ය ආදායම, මධ්‍යම රජය විසින් දරනු ලබන සමාජ සුහසාධන වියදීම්, ඉන්ධන සහ විද්‍යාලය සඳහා වන වාණිජමය තොවන බැඳීම්වල පිරිවැය සහ භාණ්ඩාගාර සාප්තකර සඳහා උපරිම සීමා සම්බන්ධයෙන් උරුණක

ඉලක්ක ලබා දී ඇතේ. මේ අතර, මාසික පදනම්ත් පිරිවැය ප්‍රතිසාධන මට්ටමට ඉන්ධනවල සිල්ලර මිල ගණන් සංගේධනය, අර්ථ වාර්ෂික පදනම්ත් පිරිවැය ප්‍රතිසාධන මට්ටම දක්වා විදුලි ගාස්තු සංගේධනය, පිරිවැය ප්‍රතිසාධනය පදනම් කරගත් විදුලි ගාස්තු තීරණය කිරීම සඳහා විදුලි තොග සැපයුම් ගනුදෙනු යි. මූල්‍ය වැඩිදියුණු කිරීම, සුබසාධන ප්‍රතිලාභ ගෙවීමේ යෝජනා ක්‍රමය සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය සහ මෙම යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රතිලාභීන් හඳුනා ගැනීම සඳහා නව සුදුසුකම් නිර්ණායක භාවිතා කිරීම, ල.වි.ම., ල.ඩ.ඩ.සැ., ශ්‍රීලංකන් එයාර්ලයින් සහ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය යන ආයතනවල ගේඛ පත්‍ර ප්‍රතිච්‍රිත කිරීම සඳහා වන පුළුල් උපායමාර්ගයක් සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීම, ඒකාබෑද භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය (Integrated Treasury Management Information System) එමැදැක්වීම අවසන් කිරීම සහ එහි ආවරණය පුළුල් කිරීම, 2024 වසර සඳහා ආදායම් ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීම, වැඩිසටහනේ පරාමිතීන්ට අනුකූලව විස්තරන පනත ඉදිරිපත් කිරීම හා 2024 අයවැය පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කිරීම මෙන්ම නව රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ පනත් කෙටුවම්පතක් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම ඇතුළු තවත් කරුණු වුළුහාත්මක මූල්‍ය දඩු අතරට අයත් වේ. නියමිත කාල සීමාව තුළ මෙම වුළුහාත්මක මූල්‍ය දඩු සපුරාලීම ජාම්. අරම්දලයි විස්තීර්ණ යාය පහසුකමේ සහාය ඇතිව ක්‍රියාත්මක වන වැඩිසටහන පවත්වාගෙන යාමට තීරණාත්මක ලෙස බලපානු ඇත. ආර්ථිකයේ දුරවලතාවලට හේතු මූ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ගේ දිගුකාලීන ගැටුවලට විසඳුම් ලබා දෙන අතර ම ඉදිරි කාලය තුළ දී රාජ්‍ය මූල්‍ය තීරසාරත්වය ලගා කර ගැනීම සඳහා මෙම වුළුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම අතිශයින් වැදගත් වනු ඇතේ.

6.3 රජයේ අයව්‍ය කටයුතු

ଆବ୍ୟମ କଣ ପ୍ରଦାନ

ଶ୍ରୀମତୀ

වසර කුල දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආදායම් පාදක කරගත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාලාරැග සහ මිල මට්ටම්වල සිදු වූ ශේෂ වැඩි විම හේතුවෙන් 2022 වසරේ දී නාමික වශයෙන් රජයේ ආදායම් සහ ප්‍රධාන ඉහළ ගියේය. බඳු සහ බඳු තොවන ආදායමෙහි ඉහළ යැම පිළිබඳ කරම්ත් රජයේ

6.3 සංඛ්‍යා සටහන

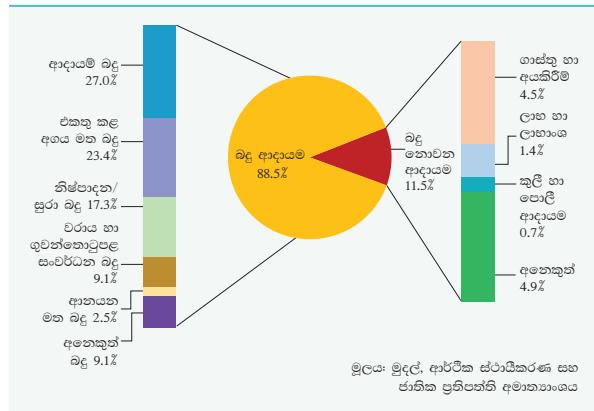
ରୁପ୍ତ ଆଲ୍ୟମ ପିଲାଇଟ କମିଶନ୍‌ଚିନ୍ୟ

යිරිය	2021	2022 (කෑ)
රුපියල් මිලියන		
බඳ ආදායම	1,298,019	1,751,132
අදායම් බඳු	302,115	534,021
එකතු කළ අය මත බඳු	308,213	463,072
නිෂ්පාදන/සුරා බඳු	306,861	342,523
වරාය හා ගුවන්තොටුපළ සංවර්ධන බද්ද	154,125	180,595
ආනයන මත බඳු	64,339	50,009
අනෙකුත් බඳු	162,365	180,912
බඳ නොවන ආදායම	159,052	228,052
මුළු ආදායම	1,457,071	1,979,184
ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගිතයක් ලෙස (ආ)		
බඳ ආදායම	7.4	7.3
අදායම් බඳු	1.7	2.2
එකතු කළ අය මත බඳු	1.8	1.9
නිෂ්පාදන/සුරා බඳු	1.7	1.4
වරාය හා ගුවන්තොටුපළ සංවර්ධන බද්ද	0.9	0.7
ආනයන මත බඳු	0.4	0.2
අනෙකුත් බඳු	0.9	0.7
බඳ නොවන ආදායම	0.9	0.9
මුළු ආදායම	8.3	8.2
ඩිලය: මුදල, අර්ථ ස්ථානිකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය		
(ආ) තෘත්තකාලීන		
(ආ) ජනතැන්තා හා සංඛ්‍යාලුවන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2023 මාර්තු 15 වන දින නිකුත් කරන දේ ද.දේ.නි. ඇස්ක්‍රිම්ප්‍රත්‍යා උග්‍රය උපයෝගී කොට්ඨාගන ඇතුළු.		

අතිනයට බලපාන පරිදි පනවන ලද, එක් වරක් පමණක් ගෙවිය යුතු අධිභාර බද්ද හේතුවෙන් ආදායම් බදු මගින් ලද ආදායම ඉහළ යැය අතර, එය රුපයේ ආදායම ඉහළ යැමට මූලික වශයෙන් හේතු විය. ආදායම් බදුවලින් ලද ආදායම, නාමික වශයෙන්, සියයට 76.8ක වාර්ෂික වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර, වසර තුළ දී, මුළු ආදායම් බදු එකතුවෙන් පහෙන් එකකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකට දායක වූ අධිභාර බද්දෙන් ලද ආදායම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ඒ අනුව, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ආදායම් බදුවලින් ලද ආදායම, 2021 වසරේ පැවති සියයට 1.7 සිට 2022 වසරේ දී සියයට 2.2ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, 2021 වසරේ දී මුළු බදු ආදායමෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සියයට 23.3ක් ලෙස වාර්තා වූ සාප්‍ර බදු ආදායම, 2022 වසරේ දී සියයට 30.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. අධිභාර බද්ද ඇතුළුව සංස්ථාපිත හා සංස්ථාපිත තොවන බදුවලින් ලද ආදායම, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 273.6ට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 488.4ක් දක්වා සියයට 78.5කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. 2022 වසරේ, අප්‍රියෝල් සහ ජුලි මාසවල දී වාරික දෙකක් වශයෙන් එකතු කරන ලද අධිභාර බද්දෙන් ලද ආදායම රුපියල් බිලියන 120.7ක්. මේ අතර, අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්දෙන් සහ රඳවා ගැනීමේ බද්දෙන් ලද ආදායම, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී පිළිවෙළින්, රුපියල් බිලියන 25.5ක් සහ රුපියල් බිලියන 19.8ක් දක්වා, පිළිවෙළින්, රුපියල් බිලියන 10.2කින් සහ රුපියල් බිලියන 7.4කින් ඉහළ ගිය අතර, වසංගතය හේතුවෙන් ආදායම් එකතු කිරීමේ කටයුතු අඩාල වී පැවති 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී බදු පරිපාලන කටයුතුවල සිදු වූ වර්ධනය මේ සඳහා හේතු විය. 2020 වසරේ මුළු හාගේ දී ඉවත් කරන ලද ආර්ථික සේවා ගාස්තුව සඳහා ලද පිය මුදල් 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 0.2ක් ලෙස වාර්තා විය.

2022 ජුනි සහ සැප්තැම්බර මාසවල දී එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකය ඉහළ දැමීම සඳහා සිදු කළ සංශෝධන සහ මිල මට්ටම් ඉහළ යැමීම බලපෑම පිළිබැඳු කරමින් 2022 වසර තුළ දී එකතු කළ අගය මත බදුවලින් ලද ආදායම, නාමික වශයෙන්, සියයට 50.2කින් ඉහළ ගියේය. එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතිකයට සිදු කළ සංශෝධන 2022 වසරේ දෙවන හාගේ සිට බලපෑවැන්වූ බැවින් එකතු කළ අගය මත බද්දෙන් ලද ආදායම, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 1.8 සිට 2022 වසරේ දී

6.3 රෘප සටහන රාජ්‍ය ආභ්‍යායමේ සංයුතිය - 2022

සියයට 1.9 දක්වා සූල් ඉහළ යැමක් පමණක් වාර්තා කළේය. දේශීය ආර්ථික කටයුතු මත වන එකතු කළ අගය මත බදු ආදායම, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 185.5ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 291.6ක් දක්වා වැඩි වූ අතර, ආනයන ආස්‍රිත කටයුතු මත වන එකතු කළ අගය මත බදු ආදායම පෙර වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 122.8ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 171.5ක් දක්වා වැඩි විය. එකතු කළ අගය මත බදු ආදායමෙහි නාමික වර්ධනය පිළිබැඳු කරමින්, එකතු කළ අගය මත බදු ආදායම, මුළු ආදායමෙහි සහ මුළු බදු ආදායමෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 21.2 සහ සියයට 23.7ට සාපේක්ෂව, පිළිවෙළින්, සියයට 23.4ක් සහ සියයට 26.4ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

මත්පැන් මත වන සූරා බදු සහ සිගරට මත වන නිෂ්පාදන බදුවලින් ලද ආදායම ඉහළ යැම හේතුවෙන් පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී සූරා/නිෂ්පාදන බදු ආදායම, නාමික වශයෙන්, සියයට 11.6කින් වර්ධනය විය. ඒ අනුව, මත්පැන් මත වන සූරා බදු ආදායම 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 165.2ක් දක්වා සියයට 19.2කින් ද, සිගරට හා දුම්වැටි මත වන නිෂ්පාදන බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 104.2ක් දක්වා සියයට 17.6කින් ද ඉහළ ගිය අතර, 2021 වසරේ තොවැම්බර මස සිට බලපෑවැන්වෙන පරිදි මත්පැන් හා සිගරට සඳහා වන බදු ඉහළ නැංවීම සඳහා සූරා/නිෂ්පාදන බදු වුවුහයට සිදු කළ සංශෝධන මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. නිෂ්පාදන බදු ඉහළ නැංවීමට අමතරව සිගරට අලෙවැන්වෙන වර්ධනය ද සිගරටවලින් ලද බදු ආදායම ඉහළ යැමට හේතු විය. මෝටර රථ ආනයන මත පනවන ලද සීමා අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම් සමග මෝටර රථවලින් ලද බදු ආදායම ඉහළ යැමට හේතු විය. මෝටර රථ ආනයන මත පනවන ලද සීමා අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම් සමග මෝටර රථවලින් ලද නිෂ්පාදන බදු ආදායම 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 14.5ක් දක්වා

සියයට 19.9කින් තවදුරටත් පහළ ගියේය. තවද, 2022 වසරේ දී රට තුළ පැවති විදේශ විනිමය උචිලතා හිගය මධ්‍යයෙහි බනිජ තෙල් ආනයනය පහළ යැම් හේතුවෙන් බනිජ තෙල් මත වන නිෂ්පාදන බඳු ආදායම, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බ්ලියන 55.3ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 53.1ක් දක්වා අඩු විය. එසේම, මත්පැන් සහ සිගරවී සඳහා උද්ධමනය පාදක කරගත් සුරා/නිෂ්පාදන බඳු ව්‍යුහයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ කරමින්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සුරා/නිෂ්පාදන බඳු ආදායම 2021 වසරේ පැවති සියයට 1.7 සිට 2022 වසරේ දී සියයට 1.4ක් දක්වා අඩු විය. උද්ධමනයෙහි සිදු වන වෙනස් වීම සුරා/නිෂ්පාදන බඳුවලට ගැලපීමේ අරමුණ ඇතිව, 2023 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි රජය විසින් සිගරවී, මදාසාර සහ බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන මත වන සුරා/නිෂ්පාදන බඳු ඉහළ නාවන ලදී.

ගෙවුම් ගේෂය මත වන පීඩනය සැලකිල්ලට ගනිමින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආනයන පාලන ක්‍රියාමාර්ගවල බලපැම යම් තරමකට පිළිබඳ කරමින්, සලකා බලන කාලපරිච්ඡය තුළ දී, වරාය හා ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බද්ද හැර, විදේශ වෙළඳාම හා සම්බන්ධ සියලුම බදුවලින් ලද ආදායම පහළ ගියේය. අත්‍යවහා නොවන හාණේව සඳහා බලපත්‍ර ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම ඇතුළු ආනයන පාලන ක්‍රියාමාර්ග පැශ්‍රවීම සහ විදේශ විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීම හා සීමාකාරී මූල්‍ය තත්ත්ව මධ්‍යයෙහි ආනයන සඳහා වූ ඉල්ලුම් පහළ යැම් හේතුවෙන්, ආනයන බඳුවලින් ලද ආදායම, 2021 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බ්ලියන 64.3ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 50.0 දක්වා සියයට 22.3කින් අඩු විය. මේ අතර, විශේෂ වෙළඳ හාණේව බද්ද මහින් ලද ආදායම, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බ්ලියන 55.8 සිට 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 40.2ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගියේය. තවද, සෙස් බද්දෙන් ලැබෙන ආදායම, 2021 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බ්ලියන 75.5 සිට 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 70.3ක් දක්වා අඩු විය. කෙසේ වුවද, වරාය හා ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බද්දෙන් ලැබෙන ආදායම, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බ්ලියන 154.1ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 180.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන, සිමෙන්ති ක්ලිනික්ස්, යක්ඩ, අමුදුව්‍ය සහ අනෙකුත් පාරිභාගික හාණේව වැනි හාණේව කිහිපයක ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් අවස්ථා කිහිපයක දී ඉහළ යැම් සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් අවප්‍රමාණය වීම වරාය හා ගුවන් තොටුපළ සංවර්ධන බද්දෙන් ලැබෙන ආදායම වැඩිවීමට හේතු විය.

බඳ නොවන ආදායම සියයට 43.4කින් ඉහළ ගිය අතර, ගාස්තු හා අයකිරීම්වලින් ලැබෙන ආදායම සහ 2021 වසරේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත පදනම්ව මහ බැංකුව විසින් සිදු කළ ලාභ පැවරුම් ඉහළ යැම් මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ඒ අනුව, ගාස්තු හා අයකිරීම්වලින් ලැබෙන ආදායම, 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 90.1ක් දක්වා රුපියල් බ්ලියන 47.4කින් ඉහළ ගිය අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් තැපැල් සහ දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවල ගාස්තු හා අයකිරීම් සංගේධනය කිරීම මෙයට හේතු විය. මහ බැංකුව විසින් සිදු කළ ලාභ පැවරුම්, 2021 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බ්ලියන 15.0ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 30.0ක් දක්වා වැඩි විය. මිට අමතරව, සමාජ ආරක්ෂණ දායක මුදල්වලින් ලද ආදායම ද 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 37.4ක් දක්වා සියයට 8.1කින් වැඩි විය. මේ අතර, පෙළේ සහ බඳු කුලී ආදායම වසර තුළ දී රුපියල් බ්ලියන 13.2ක් දක්වා සියයට 14.1කින් ඉහළ ගිය ද, ලාභ හා ලාභාංග රුපියල් බ්ලියන 28.1ක් දක්වා සියයට 8.2කින් පහළ ගියේය.

ප්‍රභාන

දේවිපාර්ශ්වීය සහ බහුපාර්ශ්වීය මූලාශ්‍රවලින් ලද මුළු විදේශීය ප්‍රදාන, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බ්ලියන 6.7 සිට 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 33.4ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. දේවිපාර්ශ්වීය මූලාශ්‍රවලින් ලද විදේශීය ප්‍රදාන, 2021 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බ්ලියන 3.3 සිට 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 18.9ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, බහුපාර්ශ්වීය මූලාශ්‍රවලින් ලද විදේශීය ප්‍රදාන, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බ්ලියන 3.5 සිට 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 14.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

රාජ්‍ය වියදුම් සහ ගුද්ධ ණය දීම්

2022 වසරේ දී රාජ්‍ය වියදුම් සහ ගුද්ධ ණය දීම් නාමික වශයෙන් වැඩි වූ අතර, නාමික ද.දේ.නි.යෙහි සැලකිය යුතු ව්‍යුහය පිළිබඳ කරමින්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස රාජ්‍ය වියදුම් සහ ගුද්ධ ණය දීම් පහළ ගියේය. 2022 වසරේ දී වියදුම් තාර්කිකරණ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දෙනු ලැබූව ද, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී ප්‍රාන්‍රවර්තන වියදුම් සියයට 28.1කින් වැඩි වූ අතර, එම කාලය තුළදී ප්‍රාග්ධන වියදුම් සහ ගුද්ධ ණය දීම්, නාමික වශයෙන්, සියයට 23.1කින් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසර තුළ දී සමස්ත වියදුම් සහ ගුද්ධ ණය දීම් සියයට 23.1කින් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසර තුළ දී සමස්ත වියදුම් සහ ගුද්ධ

6.4 සංඛ්‍යා සටහන

ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වියදම් සහ ගුද්ධ ණය දීම්

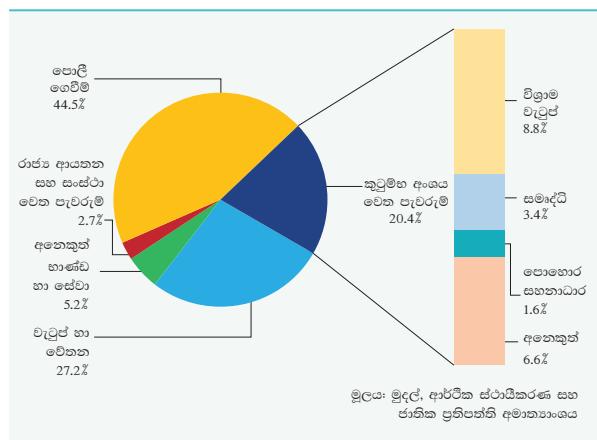
දිස්ත්‍රික්‍රීය	2021	2022 (රු)
රුවියල් මිලියන		
ප්‍රතිපාදන වියදම්	2,747,512	3,519,633
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම්	1,014,612	1,139,066
එසින් වැවුප් හා වෙශන	845,680	956,210
පොලී ගෙවීම්	1,048,382	1,565,190
විදේශීය	253,750	128,621
දේශීය	794,633	1,436,569
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	684,518	815,376
එසින් කුවුම් සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	595,696	719,467
සම්දායී	55,400	120,988
විශ්‍රාම වැවුප්	269,827	309,067
පොහෝර සහනාධාර	21,235	56,810
අනෙකුත්	249,233	232,602
ප්‍රශ්න වියදම්	767,606	715,429
මුර්ත වනකම් අන්තර් කර ගැනීම්	438,753	445,521
ප්‍රාථ්‍යාධින පැවරුම්	326,578	268,601
අනෙකුත්	2,275	1,307
ගුද්ධ යය දීම්	6,617	237,495
ප්‍රශ්න වියදම් සහ ගුද්ධ යය දීම්	774,223	952,924
මුළු වියදම් සහ ගුද්ධ යය දීම්	3,521,735	4,472,556
ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස (රු)		
ප්‍රතිපාදන වියදම්	15.6	14.6
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම්	5.8	4.7
එසින් වැවුප් හා වෙශන	4.8	4.0
පොලී ගෙවීම්	6.0	6.5
විදේශීය	1.4	0.5
දේශීය	4.5	5.9
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	3.9	3.4
එසින් කුවුම් සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	3.4	3.0
සම්දායී	0.3	0.5
විශ්‍රාම වැවුප්	1.5	1.3
පොහෝර සහනාධාර	0.1	0.2
අනෙකුත්	1.4	1.0
ප්‍රශ්න වියදම්	4.4	3.0
මුර්ත වනකම් අන්තර් කර ගැනීම්	2.5	1.8
ප්‍රාථ්‍යාධින පැවරුම්	1.9	1.1
අනෙකුත්	0.0	0.0
ගුද්ධ යය දීම්	0.0	1.0
ප්‍රශ්න වියදම් සහ ගුද්ධ යය දීම්	4.4	3.9
මුළු වියදම් සහ ගුද්ධ යය දීම්	20.0	18.5
මූලය: මුදල, ආර්ථික ජ්‍යෙෂ්ඨතා සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය		
(අ) තාවකාලික		
(ආ) ජනාන්තර භාවිතයෙන් නිකුත් වියින් 2023 මෙයි 15වන දින නිකුත් කරන ලද දැම්දීන්. ඇයින් මිනින් (2015 පදනම් වර්ෂය) උපයෙන් තොටෙන ඇත.		

ණය දීම්, නාමික වගයෙන්, සියයට 27.0කින් ව්‍යුත්තා විය. කෙසේ වෙතත්, නාමික ද.දේ.නි.යේ තියුණු වැඩිවීමන් සමග, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස මුළු වියදම් සහ ගුද්ධ ඣය දීම්, පෙර වසරට වාර්තා වූ සියයට 20.0ට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී සියයට 18.5ක් දක්වා පහළ ගියේය.

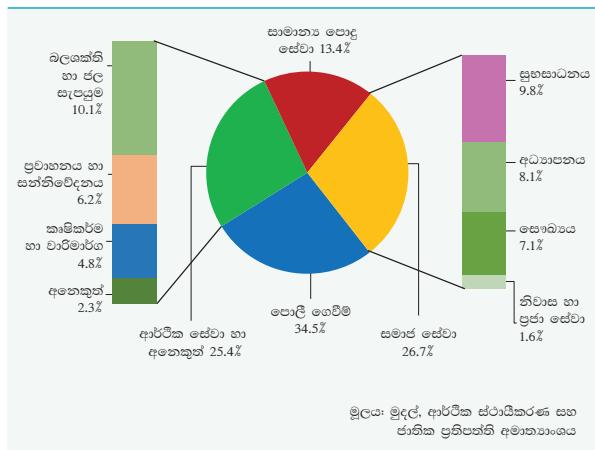
ණය ගැනීමේ අවශ්‍යකාව විශාල ලෙස ඉහළ යැම සහ ඉහළ පොලී අනුපාත නිසා දේශීය පොලී ගෙවීම වැඩිවීම මෙන්ම වැටුප් හා වෙනත සහ සහනාධාර හා පැවරුම් සඳහා වන වියදම් ඉහළ යාම, 2022 වසරේදී රජයේ ප්‍රතිපාදන වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වීමට මූලික වගයෙන් හේතු විය. දේශීය ඣය ප්‍රතිව්‍යහගත කිරීම සම්බන්ධ අවදානම් පාරිනෝෂික හේතුවෙන් රජයේ සුරක්ෂිතත්වල එලදා අනුපාතික ඉහළ හියේය. එලදා අනුපාතිකවල මෙම ඉහළ යාම උද්ධමන පිඩින නිසා ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාත ඉහළ යාමේ බලපෑමෙන් මෙබඩ ඉහළ හියේය. ඣය සේවාකරණ ගෙවීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවීම මධ්‍යයෙහි විදේශීය මූල්‍යනය සඳහා ප්‍රවේශය සීමිත වීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශීය මූලාශ්‍යවලින් විශාල ලෙස ඣය ගැනීමට අවශ්‍යකාවක් මත වන පිඩිනය තවදුරටත් ඉහළ නාවන ලදී. ඒ අනුව, සමස්ත ප්‍රතිපාදන වියදම් වියදම්වලින් සියයට 44.5ක් වූ පොලී ගෙවීම් සඳහා වන වියදම්, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසර තුළ දී සියයට 49.3කින් වර්ධනය වූ අතර, 2022 වසරේදී දේශීය පොලී ගෙවීම් සියයට 80.8කින් ඉහළ හියේය. 2022 වසරේදී පොලී ගෙවීම් සඳහා වූ වියදම් රාජ්‍ය ආදායමෙන් සියයට 79.1ක් විය. කෙසේ වෙතත්, අන්තර්වාර්කාලයිමාව තුළ ද්වීපාර්ශවීක සහ වාණිජ ඣය සඳහා වන විදේශීය ඣය සේවාකරණ ගෙවීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවීම හේතුවෙන්, 2022 වසර තුළ දී විදේශීය ඣය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් කැපී පෙනෙන ලෙස සියයට 49.3කින් පහළ හියේය. භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වන වියදම්, 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේදී සියයට 12.3කින් ඉහළ හියේය. 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේදී හඳුන්වා දුන් සහන පැකෙශ්‍ය හරහා රාජ්‍ය

6.4 රාජ්‍ය සටහන

රාජ්‍ය ප්‍රතිපාදන වියදම් සංස්කීර්ණය - 2022

6.5 රුප සටහන

අංශයේ සේවකයන්ට ගෙවන ලද අතිරේක මාසික දීමනාව මෙන්ම සාමාන්‍ය වාර්ෂික වැටුප් වර්ධකවල බලපෑම හේතුවෙන් වසර තුළ දී වැටුප් සහ වේතන සියයට 13.1කින් වැඩි වූ අතර, 2022 වසරේ දී වැටුප් සහ වේතන මුළු පුනරාවර්තන වියදමෙන් සියයට 27.2ක් විය. එසේම, අනෙකුත් භාණ්ඩ භා සේවා සඳහා වන වියදම්, පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී සියයට 8.2කින් වර්ධනය විය. මේ අතර, ප්‍රධාන වගයෙන් විශ්‍රාමිකයින්ට සහ සමඟයේදීලාජීන්ට ගෙවනු ලැබූ අතිරේක මාසික දීමනාව සහ පොහොර සහනාධාරය සඳහා වන වියදම් වැඩි වීම හේතුවෙන් සහනාධාර සහ පැවරුම් සඳහා වන වියදම් 2022 වසරේ දී සියයට 19.1ක වාර්ෂික වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත්, කොට්ඨාස-19 වසිංගතය අවසන් වීමත් සමග නොමිලේ ඕංශය සැපයීම් සඳහා වන වියදම් සියයට 0.8කින් සුළු වගයෙන් ඇඩු විය.

ප්‍රධාන වශයෙන් රජය සතු වාණිජ ව්‍යවසායයන් වෙත ලබා දුන් ගෙය ප්‍රමාණය ඉහළ යැම හේතුවෙන් ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ගුද්ධ ගෙය දීම් නාමික වශයෙන් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. ඒ අනුව, 2022 වසරේදී, නාමික වශයෙන්, ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ගුද්ධ ගෙය දීම් 2021 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 23.1කින් ඉහළ ගියේය. හඳුනී තොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් නතර කිරීමට රජය විසින් ගත් තීරණයෙන් පසුව, 2022 වසරේදී රාජ්‍ය ආයතන, පලාත් සභා සහ රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත සිදු කරන ලද ප්‍රාග්ධන පැවරුම් සියයට 17.8කින් පහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, ඉන්ධන ආනයනය කිරීම සඳහා ඉන්දියානු ගෙය පහසුකම් හරහා ලං.බ.තී.සං.ට රජය විසින් ලබා දී ඇති ගෙය සහ ලෝක බැංකුවෙන් ලැබුණු අරමුදල යොදා ගෙනිමින් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් වෙත එල්.පී. ගැස්

6.5 සංඛ්‍යා සටහන

කාරුණික අනුව වියදම් වර්ගීකරණය

දිගුවය	2021	2022 (කෑ)
රුපියල් මිලයන		
පුනරුවර්තන වියදුම්	2,747,512	3,519,633
සාමාන්‍ය පොදු දේවා	499,629	570,918
සිවිල් පරිභාළනය	134,930	170,303
ආරණ්‍යක කටයුතු	257,918	281,643
පොදු නීතිය හා ආරණ්‍යව	106,782	118,971
සමාර දේවා	974,821	1,092,615
අධ්‍යාපනය	261,716	328,969
සෞඛ්‍යය	275,165	279,803
සුබස්ථාන	397,343	445,635
ප්‍රජා දේවා	40,597	38,208
ආර්ථික දේවා	164,590	203,491
කාමිකර්මය සහ වාරිමාර්ග	68,206	109,330
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	1,385	1,259
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	47,255	45,935
වෙනත්	47,744	46,967
අනෙකුත්	1,108,472	1,652,609
එයින් පොදු ගෙවීම්	1,048,382	1,565,190
ප්‍රාග්ධන වියදුම් සහ තය දීම්	789,636	1,014,293
සාමාන්‍ය පොදු දේවා	61,675	36,100
සිවිල් පරිභාළනය	54,624	30,271
පොදු නීතිය හා ආරණ්‍යව	7,051	5,829
සමාර දේවා	189,733	116,818
අධ්‍යාපනය	48,897	38,522
සෞඛ්‍යය	111,956	43,734
නිවාස	18,333	25,434
ප්‍රජා දේවා	10,547	9,128
ආර්ථික දේවා	537,370	859,835
කාමිකර්මය සහ වාරිමාර්ග	79,463	108,697
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	96,520	458,295
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	263,042	234,408
වෙනත්	98,346	58,434
අනෙකුත්	858	1,540
මුළු වියදුම් සහ තය දීම්	3,537,148	4,533,926

ଦ୍ୱାରାନ୍ତର ପୋଷଣ ଦେଖିବା	3.2	2.5
କଲାର ଦେଖିବା	6.6	5.0
ଆରଟେକ ଦେଖିବା	4.0	4.4
ଧଳନଙ୍କଳୀ	6.3	6.9
ଶିଳ୍ପିଙ୍କ ପୋଷଣ ଦେଖିବିଲି	6.0	6.5
ମୁଲ୍ତ ଚିତ୍ରମାତ୍ର କୁ ଅଯି କିମ୍	20.1	18.8

(v) ප්‍රතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය

සහ පොනොර මිලදී ගැනීමට ලබා දී ඇති හෙය මූලිකව
හේතු කරගෙන, පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේදී
රජයේ ගුද්ධ හෙය දීම් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ
ගියේය. මේ අතර, 2022 වසරේදී රාජ්‍ය ආයෝජන ද
රුපියල් බිලියන 1,014.3ක් දක්වා සියයට 28.5තින්
වර්ධනය විය. 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේදී

වසංගත සම්බන්ධයෙන් දැරීමට සිදු වූ වියදම් අඩුවේමේ බලපෑම පිළිබඳ කරමින් සෞඛ්‍ය අංශයේ ප්‍රාග්ධන වියදම් අඩු වූ අතර, සලකා බලන කාලසීමාව තුළ දී සමාජ සේවා සඳහා වන ප්‍රාග්ධන වියදම් සියයට 38.4කින් පහළ යාමට මෙය මූලික වගයෙන් හේතු විය. මේ අතර, ලං.ඩී.නි.සං.ට තොස දීම සහ ලං.වී.ම., ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවත්තන මණ්ඩලය සහ ලංකා බැංකුව වැනි රාජ්‍ය ව්‍යවසායයෙන් වෙත සිදු කරන ලද ප්‍රාග්ධන පැවරුම් හේතුවෙන්, ආර්ථික සේවා සඳහා වන ප්‍රාග්ධන වියදම් සියයට 60.0කින් ඉහළ ගියේය.

ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගේජයන් සහ අයවැය හිගය මූල්‍යනය

නාමික ද.දේශ.නි.යෙහි සිදු වූ සැලකිය යුතු වර්ධනය මෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීම සඳහා ගත් පුද්ගල් හේතුවෙන්, ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් වගයෙන් ගත් කළ, 2022 වසරේ දී සියලුම ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගේජයන් යහපත් අතට වර්ධනය විය. ඒ අනුව, ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සමස්ත අයවැය හිගය, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 11.7 සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී සියයට 10.2ක් දක්වා පහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, නාමික වගයෙන් ගත් කළ, 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 2,057.9ක් වූ සමස්ත අයවැය හිගය, 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 2,460.0ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. එසේම, ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ගත් කළ, වර්තන ගිණුමේ හිගය ද 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 7.3 සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී සියයට 6.4ක් (රුපියල් බිලියන 1,540.4ක්) දක්වා පහළ ගියේය. සමස්ත අයවැය හිගයෙන් පොලී ගෙවීම ඉවත් කිරීම මගින් ගණනය කෙරෙන, රජයේ අභ්‍යන්තරාංශයාරී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ කෙරෙන ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිගය, නාමික වගයෙන් මෙන්ම ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ද පහළ ගියේය. ඒ අනුව, ප්‍රධාන වගයෙන් 2022 වසර තුළ දී ආදායම් වැඩිදියුණු කර ගැනීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමට ගත් පියවර පිළිබඳ කරමින් ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිගය, ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 5.7 (රුපියල් බිලියන 1,009.5) සිට 2022 වසරේ දී සියයට 3.7ක් (රුපියල් බිලියන 894.8ක්) දක්වා පහළ ගියේය.

විදේශීය මූල්‍ය වෙත ප්‍රවේශ වීමට ඇති භැංකාව සීමාසභිත වීම මධ්‍යයෙහි, 2022 වසරේ දී අයවැය හිගය මූල්‍යනය කිරීමේ දී රජය ප්‍රධාන වගයෙන් දේශීය මූල්‍ය මත රඳා පැවතුණි. 2021 වසරේ දී සමස්ත මූල්‍යනය

අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 100.7ක් (රුපියල් බිලියන 2,071.8ක්) වූ ගුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය,¹ 2022 වසරේ දී සමස්ත ගුද්ධ මූල්‍යනයෙන් සියයට 82.7ක් (රුපියල් බිලියන 2,035.1ක්) විය. ඒ අනුව, දේශීය මූල්‍ය මගින් සිදු කරනු ලැබූ ගුද්ධ මූල්‍යනය, ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 11.8 සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී සියයට 8.4ක් විය. මේ අතර, විදේශීය මූල්‍ය මගින් සිදු කළ ගුද්ධ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී සමස්ත ගුද්ධ මූල්‍යනයෙන් සියයට 0.7ක (රුපියල් බිලියන 13.9ක්) ගුද්ධ ගෙවීමක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2022 වසරේ දී සියයට 17.3ක් (රුපියල් බිලියන 424.8ක්) දක්වා වැඩි විය. ඒ අනුව, විදේශීය මූල්‍ය මගින් සිදු කළ ගුද්ධ මූල්‍යනය ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස ගත් කළ, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 0.1ක ගුද්ධ ගෙවීමක් වෙතත් සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී සියයට 1.8ක මූල්‍යනයක් විය.

පසුගිය වසර හා සැසදීමේ දී ප්‍රසාරණාක්මක මූල්‍ය මගින් සිදු කළ ගුද්ධ දේශීය මූල්‍යනයේ සාපේක්ෂ දායකත්වය අඩු මට්ටමක පැවතුණත්, ප්‍රසාරණාක්මක මූල්‍ය මගින් ගෙනීම 2022 වසර තුළ දී සැලකිය යුතු මට්ටමක පැවතුණි. ඒ අනුව, සමස්ත ගුද්ධ දේශීය මූල්‍යනයේ ප්‍රතිගතයක් ලෙස ගත් විට, බැංකු අංශයෙන් සිදු කළ ගුද්ධ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී සියයට 63.0ක් (ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සියයට 7.4ක්) වූ අතර, මෙම අගය 2022 වසරේ දී සියයට 50.5ක් (ද.දේශ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සියයට 4.3ක්) දක්වා පහළ ගියේය. 2021 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් සිදු කළ රුපියල් බිලියන 1,225.2ක මූල්‍යනයට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී මහ බැංකුව හරහා සිදු කළ මූල්‍යනය රුපියල් බිලියන 1,338.4ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. රජයේ සුරක්මීපත් සඳහා වූ අහිරැවිය දුර්වලව පවතින පසුබෑමක, මහ බැංකුව විසින් හාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා ලබා දුන් සාප්‍රදායක වීම මෙන්ම රජයේ ඉහළ ගිය දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සැපිටීම සහ අතිශය අහියෝගත්මක තත්ත්වයන් යටතේ මහා හාණ්ඩාගාරයේ මුදල් ප්‍රවාහ අවශ්‍යතා සාප්‍රරාලීම සඳහා මහ බැංකුව වෙත පරිපාලනමය වගයෙන් හාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම නිසා අති වූ බලපෑම, මහ බැංකුව මගින් කරන ලද ඉහත සඳහන් කළ මූල්‍යනය මගින් පිළිබඳ වේ. කෙසේ වෙතත්, රජයේ ආදායම් ලැබීම ඉහළ යැම් සහ ප්‍රධාන වගයෙන් ලේඛන බැංකු සම්බන්ධය යටතේ පවතින ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය සඳහා වන අන්තර්ජාතික බැංකුව මෙන්ම ආසියානු

¹ හාණ්ඩාගාර බැංකුමාර්ග, හාණ්ඩාගාර විද්‍යාත්, අක්වරුල බැංක එකක සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මගින් පිළිබඳ පැවතුණු වේ.

6.6 සංඛ්‍යා සටහන දේශීය මූල්‍යනයේ මූලාගු (ශ්‍රද්ධි)

ඡිරුණු	රුපියල් මිලියන	
	2021	2022 (ආ)
සය උපකරණ අනුව	2,071,826	2,035,145
භාණ්ඩාගාර බැඳුමිකර	1,301,543	1,440,190
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	635,098	1,608,211
ශ්‍රී ලංකා සංචරිත බැඳුමිකර	-68,324	-380,069
මහ බැංකු ත්‍යාකාරීක අත්තිකාරම්	-2,950	85,510
අක්වෙරල බැංකු ජේකකවලින් ලබාගත් හය	-103,547	-52,236
අනෙකුත්	310,006	-666,461
ආයතන අනුව	2,071,826	2,035,145
බැංකු	1,304,287	1,027,721
බැංකු නොවන	767,539	1,007,424
(ආ) තාවකාලික	ඉහෙ: මිදේ, ආපේක්ෂ ජ්‍යෙෂ්ඨරාජු ප්‍රමිතන් අමුන්‍යායය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	

සංචරිත බැංකුව සහ ඉන්දියානු හය ආධාර යටතේ ලැබුණු බහුපාර්ශ්වීක සහ ද්විපාර්ශ්වීක විදේශීය මූලාගු මගින් ලැබුණු අරමුදල් හේතුවෙන්, 2022 වසරේ පළමු භාගයට සාපේශ්ව වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී මහ බැංකුව විසින් සිදු කළ මූල්‍යනය සාපේශ්ව අඩු විය. මහ බැංකුව විසින් තාවකාලික අත්තිකාරම් ලෙස රජයට ලබා දුන් ඇද්ධ මූල්‍යනය මහ බැංකුව විසින් සිදු කළ සමස්ත මූල්‍යනයට අයත් වන අතර, පෙර වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 3.0ක ඇද්ධ තාවකාලික අත්තිකාරම් හය ආපසු ගෙවීමෙන් සාපේශ්ව, 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 85.5ක ඇද්ධ හය ගැනීමක් වාර්තා විය. මේ අතර, 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 79.1ක් වූ වාණිජ බැංකු මගින් සිදු කළ ඇද්ධ මූල්‍යනය, 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 310.7ක හය ආපසු ගෙවීමක් ලෙස සහභන් විය. බැංකු නොවන අංශයෙන් සිදු කළ ඇද්ධ මූල්‍යනය 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 767.5ට සාපේශ්ව 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,007.4 දක්වා වර්ධනය වූ අතර, 2021 වසරේ දී සියයට 37.0ක් වූ බැංකු නොවන අංශය මගින් සමස්ත ඇද්ධ දේශීය මූල්‍යනය සඳහා දක්වන ලද දායකත්වය, 2022 වසරේ දී සියයට 49.5ක් දක්වා ඉහළ හියේය. දී.දේ.නියෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස බැංකු නොවන අංශයෙන් සිදු කළ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 4.4ට සාපේශ්ව 2022 වසරේ දී සියයට 4.2ක් දක්වා ඇඩු විය.

දේශීය හය ප්‍රතිවුහගත කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින අවිනිශ්චිතතා හමුවේ කෙටි කාලීන හය උපකරණ සඳහා ඇති වෙළදපොල අතිරිවිය පිළිබඳ කරමින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් සිදු කළ ඇද්ධ මූල්‍යනය 2022 වසරේ දී සැලකිය යුතු මට්ටමක් ඉහළ

හියේය. හය උපකරණ මගින් ලබාගත් ඇද්ධ දේශීය තෝරා, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1,868.3ට සාපේශ්ව මූල්‍යනය 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 2,668.3ක් දක්වා වැඩි විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් සිදු කළ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ රුපියල් බිලියන 635.1ක් වූ අතර, එය 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,608.2ක් දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමක් ඉහළ හිය අතර, භාණ්ඩාගාර බැඳුමිකර මගින් සිදු කළ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1,301.5ට සාපේශ්ව මූල්‍යනය 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,440.2ක් දක්වා වැඩි විය. කෙසේ වුවද, අනු ලංකා සංචරිත බැඳුමිකර මගින් සිදු කළ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 68.3ක් ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීමක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, 2022 වසරේ දී එම බැඳුමිකර සඳහා ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීම රුපියල් බිලියන 380.1ක් විය. මේ අතර, 2022 වසර තුළ දී රජයේ අයිරා පහසුකමේ ශේෂයන් පියවීම මූලිකව හේතුකරගෙන, හය උපකරණ නොවන මිලාගු වලින් ලබාගත් ඇද්ධ දේශීය හය ලබා ගැනීම්, 2021 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 203.5ක ඇද්ධ හය ගැනීමට සාපේශ්ව, 2022 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 633.2ක් ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීමක් ලෙස වාර්තා විය. 2022 වසර තුළ දී අක්වෙරල බැංකු ජේකක වෙත සිදු කරන ලද ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීම රුපියල් බිලියන 52.2ක් විය.

පෙර නොවූ විරු ආර්ථික අර්ථාදය හමුවේ බහුපාර්ශ්වීක සහ ද්විපාර්ශ්වීක මූලාගු මගින් ලද අරමුදල් පිළිසිඩු කරමින්, 2021 වසරට සාපේශ්ව මූලාගු මිලියන 2022 වසර තුළ දී විදේශීය මූලාගු මගින් සිදු කළ ඇද්ධ මූල්‍යනය ඉහළ හියේය. 2021 වසරේ දී ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුමිකර සඳහා රුපියල් බිලියන 199.9ක (එ.ඡ. බොලර බිලියන 1.0ක) ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීමක් සිදු වූ අතර, අනු ලංකාවේ විදේශීය හය සේවකරණය පිළිබඳ අන්තර්කාලීන ප්‍රතිඵලන්ත ප්‍රතිඵලන්ත ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට පෙර 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී කළුපිරුණු ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුමිකරය සඳහා සිදු කළ හය ආපසු ගෙවීම හේතුවෙන් 2022 වසරේ දී ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුමිකර සඳහා රුපියල් බිලියන 100.5ක (එ.ඡ. බොලර මිලියන 500ක) ඇද්ධ හය ආපසු ගෙවීමක් වාර්තා විය. කෙසේ වෙතත්, බහුපාර්ශ්වීක සහ ද්විපාර්ශ්වීක මූලාගු කිහිපයක් ඇතුළුව විදේශීය ව්‍යාපෘති සහ වැඩිසහනන් හය මගින් සිදු කළ ඇද්ධ මූල්‍යනය, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 39.3ට සාපේශ්ව, සමාලෝචිත කාලයීමාව තුළ දී රුපියල් බිලියන 525.3ක් දක්වා ඉහළ හියේය. ලෝක බැංකුව සහ ආසියානු සංචරිත බැංකුව මගින්

දැනට ක්‍රියාත්මක කෙරෙන ව්‍යාපෘති සඳහා වෙන් කළ අරමුදල්, අපුරුදය මධ්‍යයෙහි මාශය, පොහොර සහ එල්.පී. ගැස් ආනයනය මෙන්ම අවදානමට ලක්වූ කණ්ඩායම් වෙත මුදල් පැවරුම් සිදු කිරීම වැනි ජනතාවගේ දැඩි අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ අරමුණු සඳහා යොදවන ලදී. මේ අතර, 2022 වසර තුළ දී ඉත්තෙන, පොහොර, වෛද්‍ය අයිතමයන් සහ ආහාර ආදිය ආනයනය කිරීම සඳහා ඉන්දියානු රජය විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙය පහසුකම් ලබා දෙන ලදී. අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය ආනයනය සඳහා ඉන්දියානු රාජ්‍ය බැංකුව මගින් එ.ජ. බොලර් මිලියන 1.0ක වට්නාකමකින් යුතු ගෙය පහසුකමක් ලබා යුත් අතර, ඉන්දියානු අපනයන ආනයන බැංකුව මගින් ඉත්තෙන සහ පොහොර ආනයනය සඳහා, පිළිවෙළින්, එ.ජ. බොලර් මිලියන 500ක සහ එ.ජ. බොලර් මිලියන 55ක කෙටි කාලීන ගෙය පහසුකම් ලබා දෙන ලදී. ඉත්තෙන ආනයනය සඳහා ඉන්දියානු රාජ්‍ය බැංකුවේ ගෙය පහසුකම මාර්ගයෙන්, ආසන්න වගයෙන්, එ.ජ. බොලර් මිලියන 200ක් ලබාගෙන ඇත.

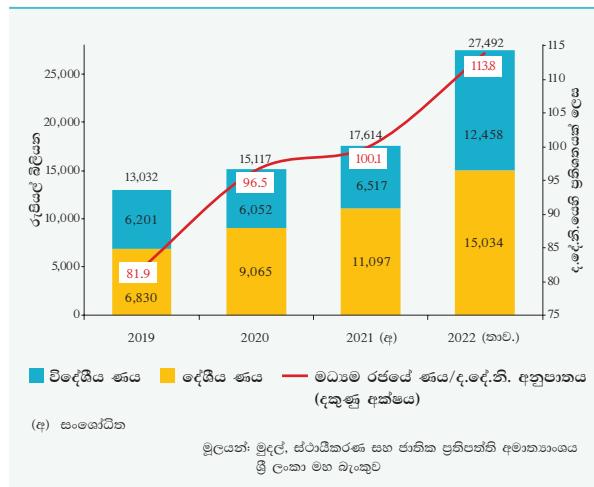
6.4 రూప్జన న్యాయ కున్న న్యాయ సేవలకరును గెవీమి

ମଧ୍ୟମ ରତ୍ନେ ଶ୍ରୀୟ²

විශේෂයෙන් ම පසුගිය වසර කිහිපය පුරා, තිරසාරාත්මක නොවන මට්ටම් කරා කුමයෙන් ගමන් කළ මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ගෙය, 2022 වසරේ මුල් භාගයේද දී තීරණාත්මක මොඩොතක් කරා ලැබා වූ අතර, එහි ප්‍රතිථ්‍යාගක් ලෙස තෝරාගත් විදේශීය ගෙය ආපසු ගෙවීම රජය විසින් තාවකාලිකව අත්හිටුවීමක් තිබේදනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙෂණීගත කිරීම පහළ යැමි හමුවේ විදේශීය මූල්‍යනය වෙත පවතින ප්‍රවේශය සිමිත වීම හේතුවෙන්, දෙන තිල සංවිත යොදා ගෙන ගෙය සේවාකරණයේ අඛණ්ඩව තියුලීම, දෙන තිල සංවිත උග්‍ර ලෙස පහත වැළැමට හේතු විය. විදේශ මූදලින් සිදු කළ යුතු ගෙය සේවාකරණ වියදම් විරැධිතය වීම සහ 2022 වසරේ අපේක්ෂ මස මුළු භාගය වන විට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකේවේ

2 දැනට සිං කෙරමින පවතින නය ප්‍රතිච්‍රානුගතකරණ තීයාවලිය සහ එය ගෙවීම් සමඟ, නය සාධාරණීය සම්පූද්‍යනය කිරීම අතියෝගාත්මක විය. නය ආපසු ගෙවීම් සාධාරණීය වෘත්තීය අනුවුත්වීම් අනුකූලතාව ප්‍රතිච්‍රානුගතකරණ නිර්මාණ අනු ප්‍රාදේශීකරණය කළ මුදු ප්‍රාග්ධනය, මීම තීරණයෙන් බලවාමට ලෙස ඉතු තුළ නය විය යෙවා එහි පෙළ හෙවීම් සහ ශ්‍රී ලංකා සභාපිත වැඩුණකාලට අදාළ විය යෙයි ගෙවීම් තීයාවයක අනුවාත්, විශාල නය සේවකරණ ගෙවීම් තීයාවයක මෙම නය සාධාරණීයකාලට එකතු කර නොවාති බවිත්, 2022 වසර අවසානයට මෙය රුරුවේ රුරුවේ නය සාධාරණය විය යුතු යුතු බව එහි ප්‍රාග්ධනය සිය ගෙවීම්වල විස්තර, වනත් නය ප්‍රතිච්‍රානුගතකරණ තීයාවලිය යටතේ දත්ත ප්‍රවාරණ ප්‍රාස්ථානවල කෙටුවයි ලෙස, මුදු අම්බානායාලේ වෙති අධිවිශයෙහි පළ කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකා මීම බැංකාව මෙටින නය සාධාරණීයකාලට වාර්තා කිරීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් හාවිත කරන දත්ත මූල්‍යය වන, පෙළු රුරු මණවලිය එහි උරුම් නය දත්ත වාර්තාරණය සහ තෘප්තාකරණ ප්‍රාදේශීය (Commonwealth Secretariat Debt Recording and Management System - CS-DRMS) එහි තොරතු ත්‍රිත්ව පාත්‍රත්ව ගෙවීම් ප්‍රකාශී

6.6 රුප සටහන මධ්‍යම රුපයේ නොපියවූ ණය

කාලීන කළ හැකි සංවිත සම්පූර්ණයෙන් ම සිද්ධ යොමෝ ආසන්න වීමත් සමග තාවකාලික ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස තේරාගත් විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම අන්තිවුව්මක් නිවේදනය කිරීමට රජයට සිදු වූ අතර, විස්තිරණ ණය පහසුකම්ක සහාය අනිව ක්‍රියාත්මක කෙරෙන වැඩසටහනක් හරහා ජා.මි. අරමුදලෙහි සහාය ලබා ගැනීමත්, ඉදිරි කාලය තුළ දී නිරසාරාවය තහවුරු කිරීම අරමුණු කර ගත් නිර්මාණ ප්‍රතිච්චිත ත්‍රියාවලියක් පසුව ආරම්භ කිරීමටත් පියවර ගනු ලැබේ.

රජයේ විශාල මූල්‍යන අවසානවල බලපෑම්, විනිමය අනුපාතිකයේ තියුණු අවප්‍රමාණය වීම මෙන්ම රජය සතු ව්‍යවසායයන්ගේ තොරාගත් ණය මධ්‍යම රජයේ නෙය වශයෙන් අවශ්‍යාත්මකය කර ගැනීම පිළිබඳ කරමින්, මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ නෙය, 2021 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව, 2022 වසර අවසානයේදී දිසැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. මධ්‍යම රජයේ සමස්ත නොපියවූ නෙය තොගය,³ තාමික වශයෙන්, 2021 වසර අවසානය වන විට පැවති රුපියල් බිලියන 17,614.2 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 27,492.0ක් දක්වා සියයට 56.1කින් ඉහළ ගියේය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගෙයක් ලෙස මධ්‍යම රජයේ නෙය, 2021 වසර අවසානයට පැවති සියයට 100.1 භාවිත සාපේක්ෂව 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 113.8ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ අතර, 2022 වසර තුළ දී ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකවලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල් තියුණු ලෙස අවප්‍රමාණ වීම මුද්‍රිකා ඇත.

³ මිලදී අමාත්‍යෙන් පෙර රාජු මත්ත්විලිය හිම ලේකම්-නිය දක්න වාර්තාකරණ සහ කළමනාකරණ පදනම්වියෙන් පැවත්තා තුළ තුන් 09 සහ 10 පන දිනවලදී ලබා ගත් වාර්තාකරණ මත මැයිස් රාජු නිය දැඩ්පත්තාමෙන්තුවේ ව්‍යුත්තා සහ මහ මැයිස් මැයිස් ප්‍රේම් සූතිකාරුවෙන් නැවත සම්බන්ධය කර ඇත.

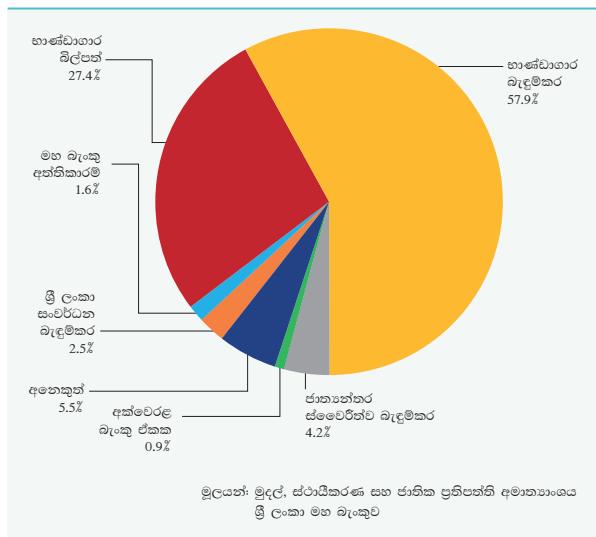
6.7 සංඛ්‍යා සටහන

මධ්‍යම රූපයේ නොවියට තුළ (වසර ප්‍රතිචානයේ දී) (ආ)

යිරිජය	2019	2020	2021 (කෑ)	2022 (කෑ) (කෑ)
මුළු රාජ්‍ය තේ	13,031,543	15,117,247	17,614,181	27,492,031
දේශීය තේ (ඉ)	6,830,260	9,065,068	11,097,223	15,033,876
කළුපිටිලම් කාලය අනුව				
කොට් කාලීන (උ)	1,270,374	2,197,594	3,139,794	4,267,724
මැදි හා දිගු කාලීන (ඉ) (උ)	5,559,887	6,867,473	7,957,430	9,882,058
දේශීය වෙනත් (උව)	ලැ.ලො.	ලැ.ලො.	ලැ.ලො.	884,093
ආයතන අනුව (උ)				
බංතු (උ)	2,737,223	4,542,155	5,247,919	8,525,718
බංතු නොවන (උ)	3,825,703	4,210,099	4,822,098	6,164,063
ප්‍රතිමිලදී ගෙනුම් ගෙනුදෙනු වෙන් කිරීම් (උ) (ඉ)	267,334	312,814	1,027,207	344,096
විදේශීය තේ (ඩ) (ක)	6,201,283	6,052,179	6,516,958	12,458,155
බහුපාර්ශ්වය	1,469,867	1,601,482	1,895,340	3,611,552
ද්විපාර්ශ්වය සහ වාණිජ තේ	4,731,415	4,450,697	4,621,618	8,846,603
එසින්,				
ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡල බැඳුම්කර	2,531,493	2,203,279	2,243,049	3,921,587
විදේශ විනිමය කාලීන මූල්‍ය පහසුකම්	242,191	279,612	445,521	797,589
භාණ්ඩාතාර බැල්පත්වල අන්වාසිකයන්ගේ ආයෝජන	23,727	670	204	12,476
භාණ්ඩාතාර බැඳුම්කරවල අන්වාසිකයන්ගේ ආයෝජන	80,294	6,204	1,710	13,078
ව්‍යවහාර මූල්‍ය අනුව				
ව.ගැ.හ.	927,372	970,714	989,442	1,604,694
ඒ.ජ. බොලර්	4,076,588	3,875,950	4,295,194	8,716,938
ජපාන යෙන්	624,956	664,291	623,206	979,567
සුරෝ	228,713	251,406	240,974	417,406
වෙනත්	343,653	289,818	368,142	739,550
මධ්‍යම රජයේ තේ / දුමද්.කි. (ග)	81.9	96.5	100.1	113.8
විශේෂ අයිතමයන්				
විනිමය අනුපාතයේ මූල විවෘතය	12,401	355,663	499,681	5,617,220
විදේශීය තේ මත	16,857	329,895	473,796	5,262,420
විදේශීය විවෘතය සඳහා විවෘතය සඳහා විවෘතය	1,456	25,767	25,894	254,890

இலட்சம்: மூட்டு, அரசின் சீர்ப்பிகரண சபை தாத்துக்கிரானில் ஆளுங்கிறதே நிர்ணயித்து வருகிறது.

6.7 රුප සටහන
මධ්‍යම රුපයේ නොපියවූ දේශීය ණය
සංස්කීර්ණ - 2022 වසර අවසානයට

වගයෙන් පිළිබුතු කරමින්, 2021 වසර අවසානයේදී ද.දේෂ.නි.යෙන් සියයට 37.0ක්ව පැවති දේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් තක්සේරු කළ මධ්‍යම රුපයේ නොපියවූ විදේශීය නය, 2022 වසර අවසානය වන විට ද.දේෂ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සියයට 51.6ක් දක්වා ඉහළ හිතේය.

විනිමය අනුපාතිකය සැලකිය යුතු ලෙස අවපුමාණය වීමත් සමග, විදේශීය නෙයෙහි සාපේක්ෂ දායකත්වය 2022 වසර අවසානය වන විට ඉහළ ගිය අතර, සමස්ත නය තොගයට දේශීය නෙයෙහි සාපේක්ෂ දායකත්වය 2021 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 63.0 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 54.7ක් දක්වා පහත වැටුණි. 2021 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 2,270.5ක් වූ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තොගය 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 4,113.9ක් දක්වා ඉහළ යැම මූලිකව ම පිළිබුතු කරමින්, නොපියවූ කෙටි කාලීන දේශීය නය, 2021 වසර අවසානයේ සිට 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 35.9කින් ඉහළ හිතේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සමස්ත දේශීය නය තොගයට භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල දායකත්වය, 2021 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 20.5 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 27.4ක් දක්වා ඉහළ හිතේය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් රුපය වෙත ලබා දුන් කාවකාලික අත්තිකාරම් හිණුමේ නොපියවූ නය තොගය, 2021 වසර අවසානයේදී පැවති රුපියල් බිලියන 150.1 සිට 2022 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 235.6ක් දක්වා ඉහළ හිතේය. රුපය විසින් 2022 වසරේද රුපියල් අයිරාවේ ගේෂයෙන් කොටසක් පියවූ බැවින්, බැංකු තැන්පතු අඩු කළ විට ඉතිරිව

පවතින අනෙකුත් ගුද්ධ කෙටි කාලීන නය, 2022 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 81.8ක සානු ගේෂයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත්, මැදි සහ දිගු කාලීන දේශීය නය තොගය, 2021 වසර අවසානයේදී වාර්තාවූ රුපියල් බිලියන 7,957.4ක සිට 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 24.2කින් ඉහළ හිතේය. නොපියවූ දේශීය නය තොගයේ ප්‍රධානම කොටස පිළිබුතු කරමින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, 2021 වසර අවසානයේදී සමස්ත නොපියවූ නය තොගයෙන් සියයට 62.8කට (රුපියල් බිලියන 6,966.2කට) දැක්වූ දායකත්වයට සාලේක්ෂව, 2022 වසර අවසානයේදී මුළු නය තොගයෙන් සියයට 57.9කට (රුපියල් බිලියන 8,709.1කට) දායක විය. මේ අතර, මෙම වසර තුළ දී ආයෝජකයන්ට සිදු කළ යුතු ගෙවීම් පියවීම හේතුවෙන්, 2021 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 455.2ක් (ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 2,271.1ක්) වූ නේවාසිකයන් සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර 2022 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 382.1ක්⁴ (ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 1,052.3ක්) දක්වා අඩු විය. විනිමය අනුපාතිකය තියුණු ලෙස අවපුමාණය වීම නිසා, නෙවාසිකයන් සතු ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ට බැඳුම්කරවල වට්නාකම, දේශීය මුදලින්, 2021 වසර අවසානයට පැවති රුපියල් බිලියන 372.6ක අගයේ සිට 2022 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 635.4ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එහි විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් අය, ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 500ක කළුපිරැණු ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ට බැඳුම්කරයක් පියවීම හේතුවෙන්, 2021 වසර අවසානයේදී වාර්තාවූ එංජිනේරුවන් සිට 2022 වසර අවසානයේදී ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 1,859.0ක සිට 2022 වසර අවසානයේදී ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 1,750.0ක් දක්වා පහළ හිතේය. සමාලෝචනයට ලක් කෙරෙන කාලය අවසන් වන විට, අක්වෙරල බැංකු ඒකකවලින් ලබා ගත් නොපියවූ නය පුමාණය රුපියල් බිලියන 131.4ක් (ඒ.ඡ. බොලර් මිලියන 361.8ක්) දක්වා, 2021 වසර අවසානයේදී සිට රුපියල් බිලියන 7.9කින් අඩු විය. තවදී, 2021 වසර අවසානයේදී බැංකු අංශය හරහා ලබා ගත් නය සමස්ත දේශීය නෙයෙන් සියයට 47.3ක් වූ අතර, එය 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 56.7ක් දක්වා ඉහළ හිතේය. 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 1,391.3ක් වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ආයෝජනය, 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 2,575.7ක් දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ යැම හේතුවෙන්, 2022

⁴ 2022 අලේඛ මාසය දී තොගය නය සේවකරන ගෙවීම නාවකාලිකව අන්තිගුවන චව ප්‍රකාශ කිරීමෙන් පසු, නොගෙනු හිත පොලි ගෙවීම මෙට අනුලත් නොවේ.

⁵ ජය සේවකරන ගෙවීම තාවකාලිකව අන්තිගුවීම නිවේදනයෙන් පසු නොගෙනු හිත පොලි ගෙවීම මෙට අයෙන් නොවේ.

වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මධ්‍යම රජයට ලබා දෙන ලද ගෙයෙහි සැලකිය යුතු ඉහළ යැමක් වාර්තා විය. වෙළඳපාල දායකත්වය අඩු වීම හමුවේ මහ බැංකුව විසින් හාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලට ලබා දෙන ලද සාපුරු දායකත්වය සහ මහ බැංකුව වෙත පරිපාලනමය වශයෙන් හාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම මෙම ඉහළ යැමට හේතු විය.

මධ්‍යම රජයේ නොපියුතු විදේශීය තාක්ෂණය,⁶ නාමික වශයෙන්, 2021 වසර අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 6,517.0 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 12,458.2ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2022 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල්වලට එරෙහිව සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම මූලිකව හේතු කරගෙන, සම්ස්ක තාක්ෂණය සඳහා විදේශීය තාක්ෂණ දායකත්වය, 2021 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 37.0 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට සියයට 45.3ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. දේශීය මුදල අවප්‍රමාණය වීමේ බලපෑම මෙන්ම ආර්ථිකය අරුමුදය තුළ දී ඉලක්කගත සහනාධාර ලබා දීම සඳහා බහුපාර්ශ්වික තාක්ෂණය අරමුදල් ලැබීම හේතුවෙන්, විදේශීය තාක්ෂණ කළමනා තුළ බහුපාර්ශ්වික තාක්ෂණය, 2021 වසර අග වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1,895.3 සිට 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 3,611.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. තවද, ලං.බ.නී.සි., ගුවන් තොටුපළ සහ ගුවන් සේවා සමාගම, ලං.වී.ම. සහ ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සතු තාක්ෂණ වගකීම් කිහිපයක් මධ්‍යම රජයේ තාක්ෂණ වෙත ඇතුළත් කර ගැනීම, ඉන්දිය තාක්ෂණ පහසුකම වැනි මානුෂීය ආධාර සැපයීම පිළිසි ලද තාක්ෂණ පහසුකම මෙන්ම ව්‍යවහාර මුදල අවප්‍රමාණය වීම මූලිකව හේතුකරගෙන, 2021 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 4,621.6ක් ලෙස පැවති ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ තාක්ෂණ, 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 8,846.6ක්⁷ දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගියේය. වාණිජ තාක්ෂණ අතර, අනෙකුපිකායන් විසින් ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන් බැඳුම්කරවල සිදු කළ ආයෝජනයන්හි රුපියල් අගය, එ.ඩ. බොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් 2022 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 1,678.5කින් ඉහළ ගියේය. අනෙකුපිකායන් විසින්

6 2014 දී ජා.මු. අරමුදල විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය සාඛ්‍යලේන අන්තර්වත ඇතුළත අනෙකුපිකායන් සතු මධ්‍යම රජයේ තාක්ෂණ විදේශීය සියලු විසින් නොවාකරන ලදී.

7 තොරතු විදේශීය තාක්ෂණ සේවාකරණ ගෙවීම තාවකාලිකව අනුමත්වීම තීවේදනය කිරීමෙන් පසුව, ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ තාක්ෂණ ව්‍යවහාර නොහැවු හිත පොලි ගෙවීම මෙයට අයත් නොවන අතර, මෙම මිග ගෙවීම පෙදු රාජ්‍ය මණ්ඩලය මහ උග්‍රම්-ශය දත්ත ව්‍යාපෘතිය සහ කළමනාකරණ පදනම්වීමෙන් ප්‍රයාන්තකාරය කරන ලද පොලි ලෙස සටහන් කිරීම තවමත සිදුවෙනින් පවතී.

හාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ හාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදු කළ ආයෝජන, 2021 වසර අවසානයේ දී, පිළිවෙළින්, රුපියල් බිලියන 0.2ක් සහ රුපියල් බිලියන 1.7ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2022 වසර අවසානය වන විට, පිළිවෙළින්, රුපියල් බිලියන 12.5ක් සහ රුපියල් බිලියන 13.1ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2022 වසර තුළ දී විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල තියුණු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම නිසා ඇති වූ අගයේ විවෙනය (parity variation) හේතුවෙන් විදේශ විනිමයෙන් නාමනය කරන ලද ගෙයෙහි රුපියල් අගය 2022 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 5,617.2කින් (ද.දේ.නී.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 23.3කින්) පමණ ඉහළ ගියේය.

තොරාගත් රාජ්‍ය තාක්ෂණ ප්‍රතිවුහගත කිරීම 2023 වසර දී සම්පූර්ණ කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අනුව, ජා.මු. අරමුදල විසින් සිදු කරන ලද ගෙය තිරසාරත්ව විශ්ලේෂණයට අනුව තාක්ෂණ තිරසාරත්ව ඉලක්ක සපුරාලිය හැකි සහ නොපියුතු තාක්ෂණ කළමනාකරණය කළ හැකි මට්ටමකට තාක්ෂණ අඩු කිරීමට මෙන්ම තාක්ෂණ ප්‍රතිවුහගත කිරීමේ විකල්ප ඇගයිමේ ක්‍රියාවලියක රජය නිරත ව සිටී. 2032 වසර වන විට නොපියුතු රාජ්‍ය තාක්ෂණ, ද.දේ.නී.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 95කට වඩා පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීම, 2027 සිට 2032 දක්වා කාලය තුළ දී මධ්‍යම රජයේ දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතාවයේ සාමාන්‍යය ද.දේ.නී.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 13කට වඩා අඩු අගයක පවත්වා ගැනීම සහ මධ්‍යම රජයේ විදේශීය තාක්ෂණ සේවාකරණ ගෙවීම් සහ මධ්‍යම රජයේ දී මෙනෑම වසරක් තුළ ද.දේ.නී.යෙන් සියයට 4.5කට වඩා අඩුවෙන් පවත්වා ගැනීම රාජ්‍ය තාක්ෂණ ප්‍රතිවුහගත කිරීම මගින් අපේක්ෂා ප්‍රතිශතය.

මධ්‍යම රජයේ තාක්ෂණ සේවාකරණ ගෙවීම

අන්තර්කාලීන ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස, 2022 වසරේ අප්‍රේල් 12 වන දින සිට රජය විසින් තොරාගත් ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ විදේශීය තාක්ෂණ සඳහා සිදු කරන තාක්ෂණ සේවාකරණ ගෙවීම් අන්තිවුවීම ලදී. මෙම තාක්ෂණ සේවාකරණ ගෙවීම් අන්තිවුවීම මගින් සැලකිය යුතු අගයක විදේශ විනිමය ගෙවීම් ඉතිරි කර ගැනීමට හැකියාව ලැබුණු අතර, ගෙවීම් තුළ අරුමුදය හමුවේ එමගින් තාවකාලික සහනායක් සැලකිණි. 2022 වසරේ අප්‍රේල් සිට දෙසැම්බර් දක්වා වන කාලය තුළ දී ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ තාක්ෂණ ආපසු ගෙවීම් තාවකාලිකව අන්තිවුවීම මස්සේ විදේශ විනිමය ගෙවීම් ඉතිරි කර ගැනීමට භැංකුව ප්‍රතිශතය ඇති අතර, බොලර්

6.3 සංඛ්‍යා සටහන

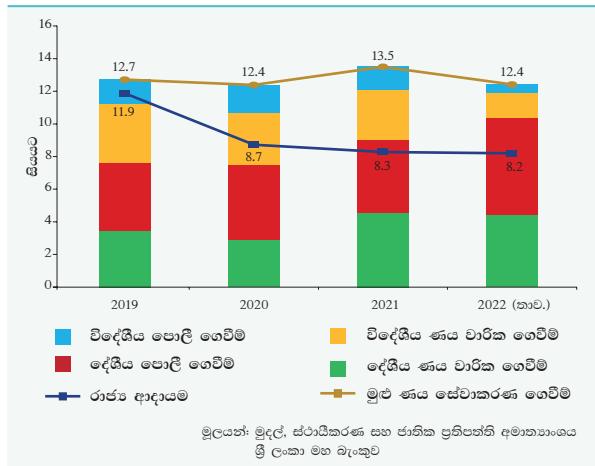
මධ්‍යම රූපයේ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

යිරිපත	2019	2020	2021 (රු)	2022 (රු)
ණය පස්වකරන ගෙවීම	2,022,507	1,941,373	2,380,599	2,997,645
දේශීය	1,213,698	1,169,522	1,594,328	2,510,281
විදේශීය	808,809	771,851	786,271	487,364
ණය ආපසු ගෙවීම	1,121,155	961,071	1,332,216	1,432,455
දේශීය	546,315	455,899	799,695	1,073,712
විදේශීය	574,839	505,172	532,521	358,743
පෙලී ගෙවීම	901,352	980,302	1,048,383	1,565,190
දේශීය	667,383	713,623	794,633	1,436,569
කෙටි කාලීන	81,029	77,965	98,668	555,171
මැදි හා දිග කාලීන	586,354	635,658	695,965	881,398
විදේශීය	233,970	266,679	253,750	128,621
(අ) සංගම්ධින	මූලයන්: මුදල්, අඩවික ස්ථාවිකරන හා			
(ආ) තාක්ෂණික	ජනික ප්‍රතිපත්ති අඩුවාතාවය			
	මුළු ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිපත්ති			

විලියන 2.8කි. මෙය ආපසු ගෙවීම තාවකාලිකව අත්හිටුවීම හේතුවෙන්, 2022 ජූලි මාසයේ දි කළේපිරීමට නියමිතව තිබූ එ.ඩ. බොලර් බිලියන 1.0ක ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡරීත්ව බැඳුම්කරය ආපසු නොගෙවන ලදී. මිට අමතරව, මෙය සේවාකරණය අත්හිටුවනු ලැබූ මෙම කාලය තුළ දී ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවලට අදාළ මෙය සේවාකරණ ගෙවීම කිහිපයක් ද සිදු නොවේ. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවලට අදාළ මෙම මෙය සේවාකරණ ගෙවීම අතරින් කොටසක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් පියවනු ලැබුණි. මේ අතර, බහුපාර්ශ්වීක මෙය, නව මෙය පහසුකම් සහ පවතින මෙය පහසුකම් යටතේ 2022 අප්‍රේල් 12 වන දිනෙන් පසුව ලබා ගත් ඕනෑම මුදල් ප්‍රමාණයක් අත්තර්කාලීන ප්‍රතිපත්තියට යටත් නොවේ.

6.3 රුප සටහන

මධ්‍යම රුපයේ ණය සේවකරණ ගෙවීම් (දැන්තියෙහි ප්‍රතිග්‍රීහක් ලෙස)

දේශීය ණයට අදාළව ගාය ආපසු ගෙවීම් සහ පොලී ආපසු ගෙවීම් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යැම හේතුවෙන්, සමස්ත ගාය සේවාකරණ ගෙවීම් 2021 වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසර දී නාමික වගයෙන් සියයට 25.9ක කැඳීපෙනෙන වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. රජයේ පුරුෂුම්පත්වල එදා අනුපාතික ඉහළ යැම සහ විදේශීය මූල්‍යන මූලාශ්‍ර වෙත පවතින ප්‍රවේශය සීමා වීම හේතුවෙන් අයවැය හිගය මූල්‍යනය සඳහා දේශීය මූලාශ්‍ර මත විශාල වගයෙන් රඳා පැවතීම පිළිබඳ කරමින්, 2022 වසර දී දේශීය ගාය සේවාකරණ ගෙවීම් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 57.5කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, රජය විසින් 2022 වසර අප්‍රේල් මාසයේ සිට තෝරාගත් විදේශීය ගාය සේවාකරණ ගෙවීම් සිදු කිරීම අන්තිච්‍රිත්වීම සම්බන්ධව තම අන්තර්කාලීන ප්‍රතිපත්තිය

6.9 සංඛ්‍යා සටහන

මධ්‍යම රුපයේ නාය දැරණක (අ)

	2019	2020	2021	2022 (ଆ)
ଦୂରଶକ୍ତ୍ୟ				
ବେଳା ରତ୍ନେ ଖୁବ୍ ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	81.9	96.5	100.1	113.8
ଦୂରଶିଯ ଖୁବ୍ ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ. (ଆ)	42.9	57.8	63.1	62.3
ବିଲାଙ୍ଗୀଯ ଖୁବ୍ ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	39.0	38.6	37.0	51.6
ଦୂରଶିଯ ଖୁବ୍ ବିଲାଙ୍ଗୀ ରତ୍ନେ ଖୁବ୍	52.4	60.0	63.0	54.7
ବିଲାଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ବିଲାଙ୍ଗୀ ରତ୍ନେ ଖୁବ୍	47.6	40.0	37.0	45.3
ବିଲାଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ଅପାହାନ (ଆ)	178.6	250.2	218.7	240.1
ଖୁବ୍ ଚେପିବାରଙ୍କ/ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	12.7	12.4	13.5	12.4
ଖୁବ୍ ଚେପିବାରଙ୍କ/ରତ୍ନେ ଆଧୁମଳ	107.0	141.9	163.4	151.5
ଦୀର୍ଘ ଦୂରଶିଯ ଖୁବ୍ ଲେଲିବାରଙ୍କ/ରତ୍ନେ ଆଧୁମଳ	64.2	85.5	109.4	126.8
ଖୁବ୍ ଚେପିବାରଙ୍କ ଲେଲିରେ/ରତ୍ନେ ରିସିଡ୍‌ମୁନ୍ (ରୁ)	45.4	48.5	49.0	50.8
ଦୀର୍ଘ ଦୂରଶିଯ ଖୁବ୍ ଲେଲିବାରଙ୍କ/ରତ୍ନେ ରିସିଡ୍‌ମୁନ୍ (ରୁ)	27.2	29.2	32.8	42.5
ବିଲାଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ଲେଲିବାରଙ୍କ/ଅପାହାନ (ଆ)	23.3	31.9	26.4	9.4
ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	5.7	6.3	6.0	6.5
ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ରତ୍ନେ ରିସିଡ୍‌ମୁନ୍ (ରୁ)	20.2	24.5	21.6	26.5
ଦୂରଶିଯ ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	4.2	4.6	4.5	5.9
ବିଲାଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ଦୁରଦ୍ଦତ୍ତ.	1.5	1.7	1.4	0.5
ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ରତ୍ନେ ପ୍ରକାଶିତ ବିଲାଙ୍ଗୀ ରିନାନ ରିପାର୍	37.2	38.5	38.2	44.5
ବିଲାଙ୍ଗୀ ଖୁବ୍ ପେଲି ଗେଲିରେ/ଅପାହାନ (ଆ)	6.7	11.0	8.5	2.5

ඩිලයන්: මුදල, ආරුරික ස්ථාපිතකර සහ
ජාතික ප්‍රඩීපන්ති අධ්‍යක්ෂණය
ජනමැල්දා යා සංඛ්‍යාලෝබන
දෙපර්තමේන්තුව
ප්‍ර ලංකා මහ බංසුව

(අ) ජනලේඛන හා පෙන්වාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මාර්තු 15 වන දින නිකුත් කරන ලද දේශීල් අයිතිවැලියෙන් (2015 පදනම් වර්චර්ප) හාවත් එහි අදාළ ප්‍රමාණය පෙන්වා ඇත්තා ඇත්තා නො යුතු වූ ඇති අංශයෙන් අඩංගු කළ තුළ ඇති මෙයි 2022 මාර්තු 15 දින

(ආ) තුළු, ආකාර සහ ප්‍රමාණය පත්‍ර ප්‍රතිඵල අලාජ්‍යය වන සඳහා 2022 අප්‍රේල් 12 වැනි දින හි ලංකාවේ විදෙශීය සාය හේට්වාරුවයින් පිළිබඳ අන්තර්කාඩින ප්‍රතිඵලයි ඉරුරුපන් කිරීමෙන් පසුව රය විසින් ගෙවීමට නියමිතව තිබූ සමහර

ବିଦେଶ ଯତ ଦେଖିବାରଙ୍କ ଗେଲିମି ଠିକାର ରତ୍ନୟ ତୋରଣେ ଅଧୀକ୍ଷତାରେ ଥିଲା ଅଛିଲାକି ତୋରଣିକି ପ୍ରତିବଳନିକି ଅନୁଭବ କଲାପକାର କେବଳ ବିଜ୍ଞାନିକାଙ୍କ ପାଇଁ ହେଲାମାତ୍ରାଙ୍କ ଏହାରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ହେଲାମାତ୍ରାଙ୍କ ଏହାରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ

විද්‍යාත් සංස්කීර්ණ ප්‍රාග්ධන මෙහෙයුම් නොමැති ප්‍රාග්ධන පෙනී ගෙවීමේ සහ ඉ ලංකා සංවර්ධන බලු තුළු ප්‍රාග්ධන මෙහෙයුම් නො ගෙවීමේ සහ පොලී ගෙවීමේ මෙම නොමැති සහ සේවකරණ වෙශ්‍රීම්වලට අයන් වේ.

(අ) 2012 ජනවාරි මාසයේදී ඉ ලංකා බණිත තේ නීතිඛන සංස්ථාවට තිබූත් කරන ලද රුපියල් මිලියන 78,441ක් වටිනා භාෂ්චාරු බලු තුළුකර (එදින 2017 ජනවාරි 01 දෙන රුපියල් මිලියන 21,778ක් සහ 2022 ජනවාරි මෑය 01 දෙන රුපියල් මිලියන 01 දෙන රුපියල් මිලියන 21,778ක් සහ 2022 ජනවාරි මෑය 01 දෙන රුපියල් මිලියන 31,446ක් වටිනා බලුක්කර කුලීමින තිසු දුනට නොමැයිවූ ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 31,446ක්) අනුත්ව වේ.

(ඇ) භාව්තික භා උපවා අභ්‍යන්තර
 (ඈ) ජාට ආපුසු ගෙවීම් ඇතුළත්ව රැකයේ වියදම

නිවේදනය කිරීමත් සමග, 2021 වසරට සාපේශ්‍රාව 2022 වසරේ දී විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සියයට 38.0කින් අඩු විය.

සමස්ත නය සේවාකරණ ගෙවීම්වලින් සියයට 47.8කට දායක වූ සමස්ත නය ආපසු ගෙවීම්, පසුගිය වසරට සාපේශ්‍රාව 2022 වසරේ දී සියයට 7.5කින් ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර කළුපිරිම් ඉහළ යැම හේතුවෙන්, 2022 වසරේ දී දේශීය නය ආපසු ගෙවීම් සියයට 34.3කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවත්, තෝරා ගත් විදේශීය නය සේවාකරණය තාවකාලිකව අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2022 වසරේ දී රජයේ විදේශීය නය ආපසු ගෙවීම් රුපියල් බිඛියන 358.7ක් දක්වා සියයට 32.6කින් අඩු විය. 2021 වසරේ දී කළුපිරුණු ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුම්කර ගෙවීම්වලට ගෙවන ලද රුපියල් බිඛියන 199.9ට (ඒ.ජ. බොලර් බිඛියන 1.0) සාපේශ්‍රාව, 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී කළුපිරුණු ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුම්කරයක් සඳහා ආපසු ගෙවන ලද රුපියල් බිඛියන 100.5 (ඒ.ජ. බොලර් මිලියන 500) 2022 වසරේ ගෙවන ලද විදේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම් සඳහා ඇතුළත් විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස දේශීය නය ආපසු ගෙවීම්, 2021 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 4.5 අගයේ සිට 2022 වසරේ දී සියයට 4.4ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහළ ගිය අතර, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස විදේශීය නය ආපසු ගෙවීම්, 2021 වසරේ පැවති සියයට 3.0ක සිට 2022 වසරේ දී සියයට 1.5ක් දක්වා අඩු විය.

රජයේ සුරක්ෂිතයක් මත එලදා අනුපාතික සහ දේශීය නය ගැනීම් කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ යැමත් සමග, 2022 වසරේ දී මධ්‍යම රජයේ නය සඳහා පොලී ගෙවීම් වාර්ෂික ලක්ෂාමය පදනම මත සියයට 49.3ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. දේශීය නය ප්‍රතිච්චාගත කිරීම සම්බන්ධයෙන් පැවති අවිනිශ්චිතතා හේතුවෙන්, අවදානම් පාරිතෝෂික ඉහළ යැම මස්සේ, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සඳහා සිදු කරන ලද ගැලුපුම අහිඛ්‍ය රජයේ සුරක්ෂිතයක් එලදා අනුපාතික ඉහළ ගියේය. සීමිත විදේශීය මූල්‍යනය භාවිත අයවැය හිගය මූල්‍යනය සඳහා දේශීය මූල්‍ය මත වැඩි පිළිබඳ තත්ත්වයන් ඇති වීම ද රජයේ සුරක්ෂිතයක් එලදා අනුපාතික ඉහළ යැමත් දායක විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, විශේෂයෙන් ම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙනුවෙන් සිදු කළ පොලී ගෙවීම් හේතුවෙන්, මධ්‍යම රජයේ දේශීය නය සඳහා පොලී ගෙවීම්, පසුගිය වසරට සාපේශ්‍රාව 2022 වසරේ දී සියයට 80.8කින් ඉහළ ගියේය. නය සේවාකරණය තාවකාලිකව අත්හිටුවීමෙන් පසු, විදේශීය ද්විපාර්ශ්වීක සහ වාණිජ නය සඳහා පොලී නොගෙවීමත් සමග, 2021 වසරේ

අනුරුද්‍යී ගෙවීම්වලට සාපේශ්‍රාව, 2022 වසරේ දී විදේශීය නය සඳහා පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිඛියන 128.6ක් දක්වා සියයට 49.3කින් අඩු විය. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.5ක් වූ දේශීය නය සඳහා පොලී ගෙවීම්, 2022 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.9ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, පෙර වසරේ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.4ක් වූ විදේශීය නය සඳහා පොලී ගෙවීම් 2022 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.5ක් දක්වා පහළ ගියේය.

නය සහ නය සේවාකරණ අනුපාත මෙන්ම නය සේවාකරණ ආවරණ අනුපාත ඇතුළත් නය සේවාකරණ දර්ශක 2022 වසරේ දී මිගු කාර්යසාධනයන් පෙන්වුම් කළේය. ප්‍රධාන වශයෙන් ආදායම රස් කිරීමෙහි කැපී පෙනෙන නාමික වර්ධනය සහ විදේශීය නය සේවාකරණය තාවකාලික අත්හිටුවීමේ බලපෑම හේතුවෙන්, රාජ්‍ය ආදායමේහි ප්‍රතිගතයක් ලෙස සමස්ත නය සේවාකරණ ගෙවීම් 2022 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. කෙසේ වෙතත්, රාජ්‍ය ආදායම සහ රාජ්‍ය වියදමට සාපේශ්‍රාව දේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම්වල තියුණු ඉහළ යැම මගින් පෙන්වුම් කරන පරිදි, 2022 වසර තුළ දී දේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම්වල සැලකිය යුතු ඉහළ යැම රාජ්‍ය අයවැය මත විශාල පිඩිනයක් එල්ල කළේය. විදේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම් හා අපනයන අතර අනුපාතය සහ විදේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම් හා ද.දේ.නි. අතර අනුපාතය මගින් පිළිබඳ වන පරිදි, තෝරාගත් විදේශීය නය සේවාකරණය තාවකාලික අත්හිටුවීම හේතුවෙන් 2022 වසරේ දී විදේශීය නය සේවාකරණ බර තාවකාලිකව ලිහිල් විය. ඉදිරි කාලයේ දී විදේශීය නය සේවාකරණ ගෙවීම් යළි ආරම්භ කිරීමට පෙර, දැනට සිදු කෙරෙන නය ප්‍රතිච්චාගතකරණ සාකච්ඡා තුළින් දළ විදේශීය මූල්‍යන අවශ්‍යතා අවම කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක සහනයක් මැදි කාලීනව ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සහ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් නය සේවාකරණය 2027-2032 කාලය තුළ දී, ජා.ම්. අරමුදලෙහි විස්තිරණ නය පහසුකමේ සහාය ඇතිව ක්‍රියාත්මක වන වැඩසටහනෙහි අපේක්ෂිත මට්ටම්වල පවත්වා ගෙන යැම තහවුරු කිරීමට රජයට සිදු වේ.

රුප්‍රාග්‍රාම නය

මධ්‍යම රජයේ නය, රජය සතු ව්‍යුතාපාර ව්‍යවසායයන් විසින් ලබාගෙන ඇති විදේශ විනිමය නය සහ රාජ්‍ය ඇඟිලකර මත ගනු ලැබූ නය⁸ ඇතුළත් වන තොපියුව රාජ්‍ය නය, 2021 වසර අවසානයේ දී

⁸ රාජ්‍ය ඇපෙක්‍ර මත ලබාගෙන ලැබූ නය, 2023 වසර මාර්තු 10 වන දින මුදල් ආර්ථික ප්‍රස්ථිරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අභ්‍යන්තරයෙන් ලබාගෙන ඇති මත පදනම්ව සම්පාදනය කර ඇත.

6.10 සංඛ්‍යා සටහන

	2019	2020	2021	2022 (කු)
රුපියල් මිලියන				
මධාම රජයේ සමස්ත නොපියුතු ණය (ආ) (ඇ) (ඇ)	13,031,543	15,117,247	17,614,181	27,492,031
රජයේ ඇපකර රැකිව රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ලද විදේශ ව්‍යාපෘති අය (ඇ)	345,453	323,510	311,191	-
සීමාසහිත ගුවන් තොටුපළ හා ගුවන් සේවා (ශ්‍රී ලංකා) සමාගම	22,317	22,189	21,833	-
ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය	150,418	136,720	128,026	-
ශ්‍රී ලංකා ව්‍යාපෘති අධිකාරීය	172,717	164,602	161,332	-
රජයේ ඇපකර මත ලබාගෙන ඇති අය (ඉ)	778,305	986,391	1,506,743	1,180,701
සීමාසහිත ගුවන් තොටුපළ හා ගුවන් සේවා (ශ්‍රී ලංකා) සමාගම	16,532	34,801	115,332	59,756
ලංකා බැංකුව සහ මහර්ජ බැංකුව	ලංකානා.	ලංකානා.	36,540	66,889
ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය	25,212	70,559	89,311	139,593
ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (ඇ)	297,220	345,500	561,267	100,969
සීමාසහිත ලංකා නැව් සංස්ථාව	12,613	12,505	12,263	19,959
මිලන් ජේන් කොත්ලාවල ආරක්ෂක විශ්ව විද්‍යාලය	35,311	35,562	35,738	35,670
සීමාසහිත ලංකා ගේ අයුරු (ශ්‍රීලංකා) සමාගම	5,398	9,692	13,899	2,080
ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවතන මණ්ඩලය	102,339	138,180	200,851	291,526
වි අලෙවි මණ්ඩලය	11,420	2,023	1,313	759
මාරුග සංවර්ධන අධිකාරීය	206,563	262,015	349,895	341,736
මූලනකන් ගුවන් සමාගම (ර)	32,083	43,530	60,336	72,598
අනෙකුත් පංස්‍යා	33,615	32,023	29,998	49,164
රාජ්‍ය අය	14,155,301	16,427,148	19,432,115	28,672,731
ද.ලද්ධි.නි.යෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස (ල)				
මධාම රජයේ සමස්ත නොපියුතු අය (ආ) (ඇ) (ඇ)	81.9	96.5	100.1	113.8
රජයේ ඇපකර රැකිව රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ලද විදේශ ව්‍යාපෘති අය (ඇ)	2.2	2.1	1.8	-
රජයේ ඇපකර මත ලබාගෙන ඇති අය (ඉ) (ර)	4.9	6.3	8.6	4.9
රාජ්‍ය අය	89.0	104.8	110.4	118.7

இலயன்: இடம், அரசிக் குற்றாகீர்ண சுற சுதிக் குதிபத்தி அமாதாங்கை கு எங்க முன் வேகவு

- (අ) තාවකාලික

(ආ) 2012 ජනවාරි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා බහිර තෙල් නීතිගත සාස්ථානව නිකුත් කරන ලද රුපියල් මිලයන 78,441ක් වට්නා භාණ්ඩාගර බැඳුම්කර (එසින් 2017 ජනවාරි 01 දින රුපියල් මිලයන 21,778ක් සහ 2022 ජනවාරි මස 01 දින රුපියල් මිලයන 25,217ක් වට්නා බැඳුම්කර කළුවීම් නිස් දැනට නොවියවූ ප්‍රමාණය රුපියල් මිලයන 31,446ක්) ඇඟුලත් ලේ.

(ඇ) 2022 දෙසැම්බර් මස සිට, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, සීමානෑහින් ගුවන් තොවුපෙළ භා ගුවන් සේවා (ශ්‍රී ලංකා) සංමාගම සහ ශ්‍රී ලංකා වරුය ඇඹිකාරය යටතේ පැවති ව්‍යවපති නය නීතියකට අදාළව නොගැනීම් නය ගෙවායෙන්, මධ්‍යම රජයේ නය වෙත අනුලත් කර ඇත.

(ඈ) ලංකා බහිර තෙල් නීතිගත සාස්ථානව අයන විදේශීය මුදුරුන් නාමනය කරන ලද රාජ්‍ය ඇජ්‍යාල මත ලබාගෙන ඇති නොවියවූ නය 2022 දෙසැම්බර් මාසයේදී මධ්‍යම රජයේ නයවලට අදාළ ඇතුළත් ඇතුළත් ඇතුළත්

(ඉ) රාජ්‍ය ඇජ්‍යාල මත වන නය, 2023 මාර්තු 10 වන දින මුදල්, ආර්ථික ජ්‍යාවිකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපති අමාත්‍යාංශයන් ලැබුණු දත්ත මත පදනම්ව ප්‍රමාදනය කර ඇත.

(ඊ) 2014 ජුනි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා නිකුත් කරන ලද රාජ්‍ය බොරු මිලයන 17ක රාජ්‍යත්වත් බැඳුම්කර ඇඟුලත් වේ. මෙම ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කරය 2019 ජුනි මාසයේදී තෙවැනිරුණු අතර, වසර 05ක කාලයෙන් අදහන යිල නිකුත් කරන ලදී.

(උ) ජනලේඛන භා සංඛ්‍යාල්බන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මාර්තු 15 වන දින නිකුත් කරන ලද දැන්ත් නීතියේ අද්‍යත්මීන්තු (2015 පදනම් විජ්‍යය) හාවිත කර ඇත.

වාරකා වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියලුම 110.4ක සිට 2022 වසරේද දී ද.දේ.නි.යෙන් සියලුම 118.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2022 වසර තුළ දී මධ්‍යම රජයේ ණය ඉහළ යැමු සහ ප්‍රධාන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලට එරෙහිව රුපියල අවප්‍රමාණය වීම මිට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. නාමික වශයෙන්, 2021 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 19,432.1ක් වූ සමස්ත නොපියවූ රාජ්‍ය නිය, 2022 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 28,672.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. රාජ්‍ය නියෙහි විගාලතම කොටස වන, මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ නිය, සමස්ත රාජ්‍ය නියෙහි සියලුම 95.9ක් නියෝජනය කරමින්, 2022 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 27,492.0ක් දක්වා සියලුම 56.1කින් නෙහු ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන්, ලංඛ.නී.සං.ව ආයතන්

විදේශීය මුදලින් නාමනය කරන ලද රාජ්‍ය ඇපකර මත ලබාගෙන ඇති හෝ 2022 වසර අවසානයේ දී මධ්‍යම රජයේ හෝ වලට ඇතුළත් කිරීම හේතුවෙන්, 2021 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බ්ලියන 1,506.7ක් වූ රාජ්‍ය ඇපකර මත ලබාගෙන ඇති හෝ, සමස්ත නොපියවූ රාජ්‍ය හෙයහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියලට 4.1ක් තිරුපණය කරමින්, 2022 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බ්ලියන 1,180.7ක් දක්වා පහළ තියේය. 2022 ජාතික අයවැය මගින් යෝජනා කර ඇති පරිදි, 2023 ජනවාරි 30 වන දින අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය අනුව, ලං.වි.ම., ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සහ ගුවන් තොටුපළ සහ ගුවන් සේවා සමාගමෙහි තෝරා ගත් විදේශීය ව්‍යාපෘති හෝ, මධ්‍යම රජයේ හෝ තුළට ඇතුළත් කර ඇත.

6.5 උප රාජ්‍ය ආයතනවල අයවැය කටයුතු

උප රාජ්‍ය ආයතනවල ප්‍රතිපත්ති දිගාව හා ක්‍රියාමාර්ග

2022 වසරේදී, උප රාජ්‍ය මට්ටම්න් සංවර්ධන අවශ්‍යකා තුළුනා ගැනීම සහ තුළින පාදේශීය සංවර්ධනයක් අත්පත් කර ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව ආයෝජනවලට පහසුකම් සැලසීම සඳහා, උප රාජ්‍ය ආයතන' වෙත ප්‍රතිපත්ති උපදේශන සැපයීමේදී උප රාජ්‍ය පරිපාලන, ස්වදේශ කටයුතු, පළාත් සහා සහ පළාත් පාලන ආයතන අමාත්‍යාංශය විසින් ප්‍රධාන කාර්යනාරයක් අඛණ්ඩව ඉටු කළේය. අයවැය බාධක පැවතිය ද, ජනතාවගේ ජ්‍යෙන් තත්ත්වයන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා, අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය අංශ ඉහළ නැවීම ඇතුළත්, ආර්ථික සහ සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙන ලදී. ඒ අනුව, 2022 වසර තුළ දී, මෙම අමාත්‍යාංශය විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල මූලික සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ පද්ධතිය ගක්තිමත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සහ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය නවීකරණ වැඩිසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, නාගරික මෙන්ම අනෙකුත් ප්‍රදේශවල හෝතික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, පළාත් පාලන වැඩිදියුණු කිරීමේ අං ව්‍යාපෘතිය (පුර නැගුම වැඩිසටහන), නැග්‍රී එන ප්‍රදේශවල ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සහ මහ කොළඹ අපරාදය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය ඇතුළු යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති කිහිපයක් 2022 වසරේදී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කෙරිණි.

සියලු පළාත්වල තුළින සහ සැමට සාධාරණ අන්දමේ සමාජ ආර්ථික සංවර්ධනයක් තහවුරු කිරීමේ අරමුණින් මුදල් කොමිෂන් සහාව විසින් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වසර තුළ දී නිරදේශ කරන ලදී. ඒ අනුව, මුදල් කොමිෂන් සහාව මගින් ජාතික සහ පළාත්බදා යන තල දෙකෙහි ම තාර්කිකව සම්පත් විභජනය සඳහා වගකිව යුතු ප්‍රබල නියෝජිත ආයතනයක් පිහිටුවීමට නිරදේශ කෙරිණි. ඉහළ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සහිත ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දීම සඳහා ආයෝජන සම්බන්ධ යෝජනා මෙම නියෝජිත ආයතනය විසින් ස්වාධීනව සහ දැඩි ලෙස ඇගයීමට ලක් කෙරෙනු ඇති අතර, එලදායී සම්පත් උපයෝජනයක් සහිතික කරනු ඇතේ. මුදල් කොමිෂන් සහාව විසින් පළාත්බදා මට්ටම්න් සෞඛ්‍යරාක්ෂණ සේවාවන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා රෝහල් සහ අනෙකුත් සෞඛ්‍යරාක්ෂණ ආයතන පිහිටුවීමේ/ව්‍යාපෘති කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය

9 උප රාජ්‍ය ආයතන, පළාත් සහ 9කින් සහ මහ නගර සහ 24ක්, තගර සහ 41ක් භා ප්‍රාදේශීය සහ 276ක් ඇතුළත් පළාත් පාලන ආයතන 341කින් සහන්වත් වේ.

කිරීමට පරිපුරුණ සහ ස්වාධීන අධ්‍යයනයක් සිදු කළ යුතු යැයි රජය වෙත නිරදේශ සපයය ඇත. තවද, ඉහළ ආදායම් උත්පාදනයක් සහිත පළාත් සහ පළාත් පාලන ආයතන මධ්‍යම රජයේ අයවැය මත යැපීම අවම කිරීම සඳහා සවිබල ගැන්වීමට නව මාවත් ගවේෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව මුදල් කොමිෂන් සහාව විසින් ඉස්මතු කරන ලදී. මෝටර රථ බලපත්‍ර ගාස්තු සහ පළාත් සහා විසින් රස් කරනු ලබන මත්පැන් අලේවිසැල්වල බලපත්‍ර ගාස්තු ඇතුළත්, බොහෝ බදු සහ ගාස්තු, වෙළඳපොල තත්ත්වයන්ට අනුකූල වන පරිදි සංශෝධනය කර නොමැති. මෙම ගාස්තු සහ බදු සංශෝධන ආදාල රේවීය අමාත්‍යාංශවල විෂය පරිය යටතට ඇතුළත් වන බැවින්, පළාත්බදා මට්ටම්න් ආදායම් එක්ස්ස් කිරීම ඉහළ නැවීම සඳහා එවැනි ගාස්තු සහ බදු අනුපාතික සංශෝධනය කිරීමට මුදල් කොමිෂන් සහාව විසින් නිරදේශ කරන ලදී.

පළාත් සහාවල අයවැය කටයුතු

පළාත් සහාවල බදු සහ බදු නොවන ආදායම යන දෙකම ඉහළ යැමත් සමග, පළාත් සහාවල ආදායම් රස් කිරීමේ දහාත්මක වර්ධනය 2022 වසරේදී ද පිළිබඳ විය. ඒ අනුව, පළාත් සහාවල සමස්ත ආදායම පෙර වසරට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේදී, නාමික වර්යායේ, සියයට 15.4කින් ඉහළ ගියෙය. මුද්දර බදු ආදායම පෙර වසරට වාර්තාවේ තුළ රුපියල් බිලියන 41.2 සිට 2022 වසරේදී රුපියල් බිලියන 45.1ක් දක්වා සියයට 9.4කින් ඉහළ යැම හේතුවෙන්, බදු ආදායම 2022 වසරේදී සියයට

6.11 කෙශක සටහන

පළාත් සහාවල අයවැය තත්ත්වය

යිරිපෑ	2019	2020	2021 (කා)	2022 (කා)
මුළු ආදායම	91,344	52,245	63,942	73,793
බදු ආදායම	81,499	43,096	55,165	59,894
බදු නොවන ආදායම	9,845	9,149	8,777	13,899
මුළු වියදම	310,124	337,006	382,248	392,512
ප්‍රතිචාරකත වියදම්	286,884	289,667	323,762	382,792
එධින් වුලුප් හා වේතන	219,698	228,561	252,582	300,073
ප්‍රතිචාරක වියදම්	23,240	47,339	58,486	9,720
මධ්‍යම රජයේ පාවරුම්	218,780	284,761	318,306	318,719
සාමුහික ප්‍රදාන	199,968	265,593	284,602	298,737
උපමාන පාදක ප්‍රදාන	2,205	1,752	2,559	745
පළාත් විශේෂ සංවර්ධන	11,376	11,004	12,632	5,102
විශේෂ යෝජනා කුම සඳහා විදේශීය ප්‍රදාන	5,230	6,412	18,513	14,135
(ආ) සංශෝධන	මූලයෙන්: මුදල්, ආර්ථික ජ්‍යාමිකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිචාරකත අමාත්‍යාංශය			
(ආ) තාවකාලීක	රුපියල් ප්‍රදාන, ස්වදේශ කටයුතු, පළාත් සහ පාලන පාලන ආමාත්‍යාංශය			

8.කින් ඉහළ ගියේය. පලාත් සහාවල ප්‍රධාන ආදායම් මූලාශ්‍රයක් ලෙස අඛණ්ඩව පවතින මුද්දර බද්ද පලාත් සහාවල මුළු බඳු ආදායමට දැක්වූ දායකත්වය, 2021 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 74.7 සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී සියයට 75.3ක් විය. මේ අතර, පෙර වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 2.2ක් ලෙස වාර්තා වූ පොලී ආදායම, ලාභ හා ලාභාංග යනාදියෙන් රස් කරගත් ආදායම 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 6.5ක් දක්වා ඉහළ යැමි මූලිකව හේතුකරගෙන, 2022 වසරේ දී බඳු නොවන ආදායම සියයට 58.4කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. මේ අතර, පලාත් සහාවල සමස්ත ආදායම් රස් කිරීම සඳහා බස්නාහිර පලාත් සහාවෙහි දායකත්වය, 2021 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 52.1 සිට 2022 වසරේ දී සියයට 54.2ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. අනෙකුත් පලාත් සහා අතර, වයඹ සහ දකුණු පලාත් සහා සමස්ත ආදායමෙන්, පිළිවෙළින්, සියයට 9.6කට සහ 9.3කට දායක විය.

රජයේ වියදම් තාරකීකරණ ක්‍රියාමාර්ගවලට අනුකූලව, ප්‍රාග්ධන වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විම තේතුවෙන්, පලාත් සහාවල සමස්ත වියදම්වල වර්ධනය පෙර වසරට සාපේක්ෂව, 2022 වසරේ දී සියයට 2.7ක පහළ අගයකට වැටුණි. 2022 වසරේ දී පලාත් සහාවල සමස්ත පුනරාවර්තන වියදම් සඳහා සියයට 78.4ක් වැනි වැඩිම දායකත්වයක් දක්වන ලද වැටුප් සහ වේතන වියදම් ඉහළ යැමි පිළිබඳ කරමින්, පුනරාවර්තන වියදම් සියයට 18.2කින් ඉහළ ගියේය. මේ අතර, පලාත් සහාවල වැටුප් සහ වේතනවලින් සියයට 87.5ක් අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය අංශ සඳහා වැය තෙරුණි. වසර තුළ දී පලාත් සහාවල සමස්ත පුනරාවර්තන වියදම් සම්බන්ධයෙන් ගත කළ, බස්නාහිර, මධ්‍යම සහ දකුණු පලාත් සහා වැඩිම

වියදම් වාර්තා කළ අතර, එය පලාත් සහාවල සමස්ත පුනරාවර්තන වියදමේන්, පිළිවෙළින්, සියයට 21.7ක්, සියයට 12.9ක් සහ සියයට 12.7ක් විය. අත්‍යවශ්‍ය නොවන සහ හඳුසි නොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් සීමා කිරීම මගින් වියදම් අවම කිරීම සඳහා රජය කැපවීමත් සමග, පලාත් සහාවල ප්‍රාග්ධන වියදම් පෙර වසරට වඩා මෙම වසර තුළ දී, සියයට 83.4කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගියේය.

මධ්‍යම රජය විසින් පලාත් සහා වෙත ලබා දුන් පැවරුම්, පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී රුපියල් බ්ලියන 318.7ක් දක්වා සියයට 0.1කින් සූජ් වශයෙන් ඉහළ ගියේය. වසර තුළ දී, සාමූහික පුදානවල පමණක් වර්ධනය වීමක් නිරීක්ෂණය වූ අතර, අනෙකුත් සියලුම වර්ගවල පුදාන අඩු විය. ඒ අනුව, සමස්ත පැවරුම්වලින් සියයට 93.7ක් නියෝජනය කරන, පලාත් සහා වෙත ලබා දුන් සාමූහික පුදාන 2022 වසරේ දී සියයට 5.0කින් ඉහළ ගියේය. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ගවල බලපෑම පිළිබඳ කරමින්, උපමාන පාදක පුදාන, පලාත් විශේෂිත සංවර්ධන පුදාන සහ විශේෂ ව්‍යාපෘති සඳහා වන පුදාන යටතේ සිදු කරන ලද පැවරුම්, වසර තුළ දී, පිළිවෙළින්, සියයට 70.9කින්, සියයට 59.6කින් සහ සියයට 23.6කින් පහළ ගියේය. මේ අතර, 2021 වසරේ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.8ක් වූ මධ්‍යම රජයේ පැවරුම්, 2022 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.4ක් දක්වා පහත වැටුණි. තවද, සමස්ත වියදම්වල ප්‍රතිගතයක් ලෙස මධ්‍යම රජය විසින් පලාත් සහා වෙත කරන ලද පැවරුම් පෙර වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 83.3 සාපේක්ෂව 2022 වසරේ දී සියයට 81.2ක් දක්වා පහළ ගියේය.

